

නිවර සිහිපත් කළ යුතු දේවල් ඔබ දන්නවාද?

ධාන සූත්‍රය
විණෝපම සූත්‍රය

www.buddhismforyou.org

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

(ධර්මදායාපිණිය)

පුණ්‍යානුමෝදනාව

සිරි සුදස්සනාරාම සඳහම් සෙනසුනෙහි ප්‍රධාන අනුශාසක පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු සියලුම ස්වාමීන් වහන්සේලාට කායික මානසික සුවයන් උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයක් වේවා!

දූ පුතුන්ගේ රැකියා කටයුතු සඵල වී මුණුබුරු මිණිබිරියන්ගේ අධ්‍යාපන කටයුතු සාර්ථක වේවා යි ප්‍රාර්ථනා කරන අතර ඔවුන්ට නිරෝගී සුවයන් දීර්ඝායුෂන් සැලසේවා!

පහත නම් සඳහන් අපගේ අභාවප්‍රාප්ත ගුණබර දෙමාපියන් ස්වාමිපුරුෂයා සහ සියලු ඥාතීන්ට උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධයෙන් උතුම් නිර්වානාවබෝධය වේවා!

- එන්.එච්. බෙන්විස් මහත්මා (පියා)
- බී.ජී. ඇලිස් මහත්මිය (මව)
- එස්.ඒ. සමරසේකර මහතා (ස්වාමිපුරුෂයා)
- ඩී.ඒ.ඒ. සමරසේකර මහතා
- එන්.එච්. අමරපාල මහතා
- ඒ. රණසිංහ මහතා

ඇතුළුව මිය ගිය සියලුම ඥාතීන්ට පිං අනුමෝදන් කරවමු.

මුදලින් ආධාර ලබා දුන් සීලවති වික්‍රමනායක මෑණියන්ට නිරෝගී සුවය, දීර්ඝායුෂ සහ උතුම් නිවන් අවබෝධය පහන අතර ඒ මෑණියන් නමින් මිය පරලොව ගිය සියලුම ඥාතීන්ට නිවන් අවබෝධය වේවායි පහමු.

මෙයට,
අමරා සමරසේකර මහත්මිය

33/6-C, උදය පුර,
රොබට් ගුණවර්ධන මාවත,
බත්තරමුල්ල.

මේ දහම නිතර සිහිපත් කළ යුත්තේ ඇයි?

මෙම ධර්මය ග්‍රන්ථයෙහි අඩංගු ධාත සූත්‍ර දේසනාවෙන් නිතර සිහිපත් කළ යුතු දහම් කරුණු පහ ජීවිත වලට ඉතාමත් වටිනා ධර්ම කොට්ඨාශයකි. මේ දහම අවබෝධයෙන් යුතුව සිහිපත් නොකිරීම නිසා කයින්ද, වචනයෙන්ද, මනසින්ද බොහෝ අකුශල ධර්ම රැස් කිරීමට මනුෂ්‍යයා පෙළඹෙයි. මේ නිසා භාවනා කර්මස්ථානයක් ලෙසටම සෑම බෞද්ධ ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවක් විසින්ම මෙම දහම මනසෙහි වැඩිමෙන් මහත් වූ ඵල ලැබිය හැකිවනු ඇත. ඒ මෙම ජීවිතයේ සුපිරිසිදු වූ කායික, වචනික සහ මානසික සංවරයන්, එමෙන්ම උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය අවබෝධයට මඟ සලසා ගැනීමත්ය.

මෙම ධර්මය ග්‍රන්ථයෙහි දායකත්වය දරන පින්වත් අමරා සමරසේකර මහත්මිය ඇතුළු පවුලේ සැමටත්, මහත්වූ කැපවීමකින් ක්‍රියා කරන ප්‍රඥා ප්‍රභා සංවිධානයේ පින්වත් පිරිසටත් මෙම ධර්මය ග්‍රන්ථය කියවන ඔබටත්, මේ ජීවිතවල නිදුක්ව නිරෝගිව සියළු යහපත උදාවේවා! උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය ම අවබෝධ වේවා!

උතුම් චතුරාර්ය සත්‍යය

මෙයට,
කාරුණික වූ,
ජූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්නිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.

2011-03-19
(2011 මැදින් 19 පොහෝ දින)

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සදහම් සෙනසුන
පන්නිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 469, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
ටෙලි : 011-2561551

ධාන සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

පඤ්චමානි හික්ඛවේ ධානානි
අභිඤ්ඤාං පච්චවෙක්ඛි තඛ්ඛානි
ඉච්චියාවා පුරිසේනවා
ගහට්ඨෙනවා පඛිඛජ්ඣෙනවා
කතමානි පඤ්ච

ජරා ධම්මොම් හි ජරං අනනිතෝති
අභිඤ්ඤාං පච්චවෙක්ඛි තඛ්ඛං
ව්‍යාධි ධම්මොම් හි ව්‍යාධිං අනනිතෝති
අභිඤ්ඤාං පච්චවෙක්ඛි තඛ්ඛං

මරණා ධම්මොම්හි මරණං අනනිතෝති
අභිඤ්ඤාං පච්චවෙක්ඛි තඛ්ඛං
සබ්බේහි මේ පියෙහි මනාපේහි භානා
භාවො විනාභාවොති, අභිඤ්ඤාං පච්චවෙක්ඛි තඛ්ඛං

කම්මස්ස කොම්හි කම්ම දායාදෝ
කම්ම යෝහි - කම්ම ඛන්ධු
කම්ම පටිසරණෝ - යං කම්මං කර්ඤ්ඤාමි
කප්පාණංවා පාපකංවා

තස්ස දායාදො භවිස්සාමිති
අභිඤ්ඤාං පච්චවෙක්ඛි තඛ්ඛං
ඉච්චියාවා - පුරිසේනවා
ගහට්ඨෙනවා - පඛිඛජ්ඣෙනවාති

කාරුණික පින්වතුනි,

තුණුරුවන් සතු අනන්ත මහ ගුණ බලයෙන් පින්වත් ඔබ හැම දෙනාටම ධර්මාචාර්යවරයා පිණිස කුසල ධර්මයන් වැඩි උතුම් නිර්වාණාවබෝධය පිණිස මේ උතුම් ධර්මානුශාසනාව හේතුවේවායි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරන්න කැමතියි.

අද මා දේශනා කරනු ලබන්නේ අංගුත්තර භික්ඛායේ පඤ්චක නිපාතයේ දූතිය පණ්ණාසකයේ නිවර්ණ වර්ගයේ සඳහන් ධාන සූත්‍ර දේශනාවයි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දෙසූ උතුම් සූත්‍ර දේශනා ඇසුරින්, දහම් පද ශ්‍රවණය කරමින්, මරණානුස්සති භාවනාවක් සෙයින්, ජීවිතයේ මේ දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ ඇති දුකින් පිරුණු බව හා අනිත්‍ය ස්වභාවය මැනවින් තේරුම් ගනිමින්, ඒ අවබෝධය තුළින්, අප සිත්හි, විරාගයත්, නිබ්බිදාවත්, නිරෝධය හා පටිනිස්සග්ගය යන මේ සතර ආකාරයේ කුසල වේතනා උපදවා ගනිමින්, දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ, නැවතත් කඳුළු වගුරු නොවන්න, කෙලෙස් වලින් මිදුණා නම් වූ “චුපසමය” නම් ලද ඒ උතුම් වූ “නිව්වානය” නම් වූ ශාන්ත පදයට, ඒ උතුම් ස්වභාවයට, පත්වීමටයි අපි හැමෝම බලාපොරොත්තු වන්නේ.

සංසාර ගමනේ තම තමා විසින් තනි මඟ ගමන් කරද්දී, රැස් කරගෙන පැමිණෙන්නාවූ, කුසලා කුසල කර්ම ශක්තීන් කාය, වච්චි, චිත්ත ආදී ලෙසින් හඳුන්වන මේ සංස්කාර ධර්ම ඒ අසුරින්ම අපේ ජීවිත වලට බලපානවා.

තථාගත බුදු පියාණෝ, ආයථී මහ රහතුන් වහන්සේලා කම්මක්ඛය නම් වන සේක. සියළු කර්මයන් නැති කළා (කෂය කළා) යන අදහසයි. සංසාර ගමනේ සිදුකරන ලද යම් කර්ම ශක්තීන් වල බලවත් වූ ඒ සෙවණැලි හා ඡායාවන්, බුදු උතුමන්ට ද රහත් උතුමන්ට ද පිටුපසින් පැමිණි බව ඒ උතුම් බුදු සිරිතේම, ඒ උතුම් ශාසන ඉතිහාසයෙහිම අපට මැනවින් දකින්නට පුළුවනි. ඒ නිසා ගිහි හෝ වේවා පැවිදි හෝ වේවා, හැම ජීවිතයක ම, අළු යට තිබූ ගිණි පුපුරක් සේ සැඟවී තිබූ කම් ශක්තීන් මොනසම් වෙලාවක හෝ මතු වෙන්න පුළුවනි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින්, මෙම සූත්‍ර දේශනාවේදී, අප සියළු දෙනා විසින් නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කළ යුතු කරුණු පහක් අනුශාසනා කරනවා. එනම් ස්ත්‍රී, පුරුෂ, ගිහි, පැවිදි සියලු දෙනා විසින් මෙම කරුණු නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කළ යුතුය.

සූත්‍ර දේශනාවේ සඳහන් ස්ත්‍රී, පුරුෂ, ගිහි, පැවිදි නම් වූ වචන හතරට අමතරව අප විසින් අළුතින් එකතු කරනු ලැබුවොත්, එනම්, කුමන තනතුරක් දැරුවද? කුමන වයස් ප්‍රමාණයක් පසුකොට ඇත්ද? කුමන ආකාරයේ දැරුවත් සිටියද?, කුමන ආශ්‍රයක් පවත්වන්නේද?, කුමන සේවයක් සිදුකරන්නේද? මේ ආදී කුමන කරුණු ඒ ජීවිතයට බලපැවැත්වුවත් කර්ම ශක්තිය ඉදිරියෙහිදී අප හැම කෙනෙක්ම අසරණ වෙන බව අපට පැහැදිලියි.

මුළුතම මේ ධාත සූත්‍රයේදී අනුශාසනා කරනවා,

පඤ්චමානි භික්ඛවේ ධානානි
අභිණ්භං පඤ්චවෙක්ඛි චඛොති

මහණෙනි, මම කරුණු පහක් ඔබට අනුශාසනා කරමි. නිරන්තරයෙන් සිහිපත් කරන්න. ඒ කවුරුත් විසින්ද?

ඉන්ටියාවා - ස්ත්‍රීන්, මව්කුමියන්, සහෝදරියන්, දියණිවරු විසින්
පුරිසෙහවා - පුරුෂයන්, පියවරුන්, සහෝදරයන්, පුතණුවරු විසින්

නැවතත් කොටස් දෙකකින් අනුශාසනා කරනවා.

ගහට්ඨේහවා - ගිහි ජීවිත ගත කරන අය විසින්
පඛබ්බිතෙහවා - පැවිදි ජීවිත ගත කරන අය විසින්

මෙය නිරන්තරයෙන් සිහිපත් කළ යුතුයි. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙය කොටස් හතරකට බෙදා වෙන් කළේ කුමන හේතුවක් නිසාද? මෙය ගිහි, පැවිදි යයි කොටස් දෙකකට බෙදා වෙන් නොකර දෙවනුව ගිහි, පැවිදි යයි අනුශාසනා කළේ ඇයි?

පැවිදි ජීවිතයකට පත්වූ උතුමෝ කෙලෙස් බැහැර කරන්නට අදිටන් කරගෙන, දුකින් අත්මිදීමට ඒ නිස්සරණ අභ්‍යාසයෙන් ම ජීවිතය ගත කරමින්, නිවන ම අරමුණු කරගෙන වැඩ සිටින හා ඒවගේම නිවන් ලැබූ උතුමන් වෙන්නට පුළුවනි. ඒ වගේම ගිහි ජීවිතය ගත කරන ඇත්තන්, ගිහි ජීවිතය සම්බාධකයන්ගෙන් පිරිපුන් (සම්බාධො සරාවාසො) යයි පවසන අයුරින්, ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය නම් වූ මේ ඉන්ද්‍රිය පහ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ නම් වූ මේ අරමුණු ඔස්සේ විටෙක ඇලෙමින්, තවත් විටෙක බැඳෙමින්,

එමෙන්ම ගැටෙමින්, නිමිති හා අනුවාසක්ෂන ගනිමින් කාමභෝගී ජීවිතයක් ගත කරන අය විසින්ද, පැවිදි උතුමන් හා සමානව මේ කරුණු පහ මෙනෙහි කළ යුතුයි.

මේ කරුණු පහ, ස්ත්‍රී - පුරුෂ භේදයකින් තොරව, ගිහි - පැවිදි භේදයකින් තොරව, උපන් සියළු සත්ත්වයා ම මුහුණ පෑ යුතුමයි. "අභිණ්භං පඤ්චවෙක්ඛිතඛං" (නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කළ යුතුයි.)

ඒ කරුණු පහ මොනවාද? (කතමානිපඤ්ච)

- ★ ජරා ධම්මොමි හි ජරං අනච්චොති අභිණ්භං පඤ්චවෙක්ඛිතඛං
- ★ ව්‍යාධි ධම්මොමිහි ව්‍යාධිං අනච්චොති අභිණ්භං පඤ්චවෙක්ඛිතඛං
- ★ මරණා ධම්මොමිහි මරණං අනච්චොති අභිණ්භං පඤ්චවෙක්ඛිතඛං
- ★ සබ්බෙහි මේ පියෙහි මනාපෙහි භානාභාවො විනාභාවොහි, අභිණ්භං පඤ්ච වෙක්ඛිතඛං
- ★ කම්මසු කොමිති කම්ම උපාදො, කම්මයොහි, කම්මබන්ධු, කම්මපටිසරණෝ, යං කම්මං කර්සාමි, අභිණ්භං පඤ්චවෙක්ඛිතඛං

01. ජරා ධම්මොමි හි ජරං අනච්චොති අභිණ්භං පඤ්චවෙක්ඛිතඛං

ජරාව නම් මෙහි දිරාගෙන යාමයි. බිඳී යාමයි. රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණා නම් වූ ස්කන්ධ, ධාතු, ආයතනයන් ගෙන් නිර්මාණය වූ මේ ශරීරයෙහි දක්නට ලැබෙන විවිධ වූ බිඳීයාම්, ගිලිහීයාම්, දුර්වල වීම් එනම් කෙස් පැසීම්, සම රැලි වැටීම් යන මේ සියළු දෑ ජරා යනුවෙන් අනුශාසනා කළේ.

එසේ නම් මම, (ඇතුළු සියළු දෙනා) "ජරා ධම්මොමිහි", දිරාගෙන යාම, බිඳී යාම, උරුම කොට ඇත්තෙක් ම, "ජරං අනච්චොති". දිරාගෙන යාම, බිඳීයාම, උරුම කොට පවතින්නේය. මෙය නිරන්තරයෙන් ස්ත්‍රී, පුරුෂ, ගිහි, පැවිදි සියළු දෙනා විසින් සිහිපත් කළ යුතුයි. උපත ලද මොහොතේ පටන්, අප සෑම කෙනෙකුටම දක්නට ලැබෙන්නේ මේ බිඳීයාමයි. ඒවගේම මේ දිරාගෙන යාමයි. මේ ඇතිවන විනාශයයි.

පින්වතුනේ, කුඩා කාලයේදී, පියවි ඇසකට, අභාවිත සිතකට කුඩා

දරුවෙකුගේ ස්වභාවය දකින්නේ වැඩිමක් ලෙසිනුයි. නමුත් ඒ වැඩිම රදා පවතින්නේ, ගැබ්ව පවතින්නේ සැබෑ ලෙසින්ම දිරාගෙන යාමයි. අවුරුදු සියක පමණ ආයුෂ ඇතිව ලද මනුෂ්‍ය ජීවිතයක, උපතේ පටන් දිනෙන් දින, සතියෙන් සතිය, මාසයෙන් මාසය, වර්ෂයෙන් වර්ෂය, මේ ආදී වශයෙන් ඔබ දකින මේ වැඩිම ධර්මානුකූලව පැවසෙන්නේ, මේ ස්කන්ධ, ධාතු, ආයතන යන්නේ බිඳීයාමක් ලෙසිනුයි. මේ බිඳීයාම ගමනක කෙළවර දක්වාම (මරණය) නිරන්තරයෙන් ම සිදුවෙනවා. මේ බිඳීයාම කෙතරම් ක්‍ෂණිකව පැවතෙන්නේ යයිද සඳහන් කළොත් අසුරක් ගහන මොහොතකදී, සිය දහස් වතාවක් මේ රූප කලාපයන්ගේ බිඳීයාම ඇතිවෙන්නට පුළුවනි. ධර්මය පැහැදිලි කරන අවස්ථාවන්හිදී මේ බිඳීයාම රූප හා එහි ඇති කලාප ඉතා සියුම්ව විස්තර කර තිබෙනවා.

අසුරක් යනු ඇඟිලි දෙකක් එකට තබා ලිස්සායාමට සැලැස්වීමේදී ඇතිවන ශබ්දයයි. (නාදයයි) මෙය ඉතා ක්‍ෂණිකව සිදුවන ක්‍රියාවලියකුයි.

සාමාන්‍ය ලෝකයා මේ දිරාගෙන යාම (ජරාව) දකින්නේ, ස්වභාව ධර්මය හා දේශගුණිකත්, ඒවගේම ඒ ඒ රටවල පවත්නා පාරිසරික හේතූන් මත කළුපාට කෙස් සුදුවී යන විටයි. ඒ වගේම කෙස් ගිලිහී යන විටදීයි. කෙස් ගැලවීයාම, මුහුණෙහි, සමෙහි රැළි වැටීම දත් ගිලිහීයාම, අත පය වාරු නැති වී යාම, මෙය ධර්මයෙහි සඳහන් කළේ. කැඩී, බිඳී යාම ලෙසටයි. මේ කයේ සෑම ඉරියව්වක්ම එනම් දැස නොපෙනී යාම, දෙසවන් නොඇසී යාම, ආදී සියල්ලම දිරාගෙන යාම ලෙසටයි ධර්මයේ පැහැදිලි කරන්නේ.

පින්වතුනි, මෙය ධර්මානුකූලව සලකා බලන විට කුඩා කාලයේ පටන් දිරාගෙන යාම යම්විටෙක දකින්නට පුළුවනි. උපතින්ම දැස නොපෙනී, මෙලොව එළිය දකින දරුවන්, ඉපදී දින කිහිපයකින්, සතියකින්, මාසයකින්, දැස නොපෙනී යන දරුවන්, උපතේදී යම්තම් ඇසුණ දෙසවන්, කාලයකදී තරුණු වයසට පත්වන විට නොඇසී යන ස්වභාවය, ඉන්ද්‍රියයන් දුබල වී යන ස්වභාවය, ව්‍යාධිත්ව සමීප වන බව හැඳෑවයි. නමුත් මේ ව්‍යාධිත්ව පවා මුල්වන්නේ මේ දිරාගෙන යාමේ ස්වභාවයයි.

මේ ඉන්ද්‍රියයන් ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය නැති නිසයි (අක්‍රිය වූ නිසා) එක්තැන් වුණේ. මෙසේ වන්නේ දිරාගෙන යාම නිසයි. කුඩා කාලයේදීම ව්‍යාධිත්ව ගොදුරු වන්නේ, ඒ කාලයේදීම, දිරාගෙන යාම ආරම්භවීම නිසයි.

පින්වතුනේ, එසේ නම් උපන් සත්ත්වයා විසින් “අත්ථි හික්ඛවේ සත්තානං යොබ්බෙන යොබ්බනමද්දො” මේ ආකාරයට සිතන්න.

යේන මදේන මත්තා
කායෙන දුච්චරිතං චරන්ති
වාචාය දුච්චරිතං චරන්ති
මහසා දුච්චරිතං චරන්ති

අප මේ ආකාරයට නොසිතුවොත්, මේ ඉන්ද්‍රියයන් ගේ ඇති නිරෝගී බව, ශක්ති සම්පන්න බව, යෞවන බව, (අවුරුදු දහතුනේ හෝ දහසයේ පටන් ආරම්භ වන මේ යෞවන බව නොවේ.) “භා යොබ්බනා ජරාඅනා” රූප, වේදනා, සංඥා, සංස්කාර, විඤ්ඤාණ නම් වූ සංස්කාර වස්තූන් හා ස්කන්ධ, ධාතු, ආයතනයන්හි ස්වභාවය, ජරාවට පත්වීමෙන් (දිරාගෙන යාමෙන්) අවසන් වෙයි. මේ විඤ්ඤාණය, භාවිත සිතක් බවට පත් නොකර ගත් ඇත්තෝ, ඒ තරුණ බව නිසා මදයට, මානයට, පත්වෙන්න පුළුවන්.

මෙහිදී අනුශාසනා කරන්නේ, මේ මදයට පත්වූ, මානයට පත් වූ, දිරාගෙන යාම අමතක කළ සත්ත්වයෝ බෙහෙවින් ම මනුෂ්‍යයනුයි.

කායෙන දුච්චරිතං චරන්ති - කයින් දුශ්චරිතයෙහි හැසිරෙනවා.
වාචාය දුච්චරිතං චරන්ති - වචනයෙන් දුශ්චරිතයෙහි හැසිරෙනවා.
මහසා දුච්චරිතං චරන්ති - මහසින් දුශ්චරිතයෙහි හැසිරෙනවා.

එසේ නම් උපන් සත්ත්වයා විසින් දිරාගෙන යාම හෙවත් ජරාව උරුම කොට ඇති බව, නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කළ යුතු කරුණක් ලෙසින්, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇයි මේ ආරාධනා කරන්නේ? ජරාව උරුම කොට ඇති බව, දිරාගෙන යාම මැනවින් දැන, කය, වචනය සිත නම් වූ මේ තුන් දොරින් අකුසල් ධර්මයන් හෙවත් දුසිරිත් වලින් ඇත් වන්නටයි සඳහන් කරන්නේ.

මේ දිරාගෙන යාම ළමා වයසේදී, තරුණ වයසේදී, මධ්‍යම වයසේදී හෝ මහළු වයසේදී සිදුවන්නට පුළුවනි. කුමන වයසකදී සිදුවන්නේ දිරාගෙන යාම ඉදිරියේ මනුෂ්‍යයින්, සත්ත්වයින් අසරණ වෙනවා. මේ දිරාගෙන යාම ඉදිරියේදී දැස නොපෙනී යනවිට, දෙසවන් නොඇසී යනවිට, කෙටියෙන් අනුශාසනා කළොත් මේ ශරීර කුඩුව අබල - දුබල වන විට මොනතරම් අසරණ ස්වභාවයට පත්වෙනවද?

මේ නිසා බෙහෙවින් අනුශාසනා කළේ ඉන්ද්‍රියයන්හි ඇති සවි ශක්තිය ගැන සිතා, ඒවායේ වෙනස්වන බව, දිරාගෙන යන බව අමතක කරමින් දැඩිවූ ලෝභයටද, මම - මගේ කියා වස්තුන් අල්ලා ගැනීමේ සිතද, අභිජ්ඣා නම් වූ අන් වස්තූන් කෙරේ ඇතිවන අතෘප්තිකර වූ ආශාවන් ද, ද්වේශය නම්වූ කරහව, එය ලුහුබදින්නාවූ උපක්ලේශයන් නම්වූ පළිගැනීම, වෛරය, ක්‍රෝධය, බද්ධ වෛරය මේ ආදී කෙලෙස් ද මෝහය නම් වූ (ඒතං මම, එසෝ හමස්මි, එසෝ මේ අත්තා) මම, මම වෙමි, මගේ ආත්මය, මගේ ජීවිතය, මේ ආදී වශයෙන් ලෝකයේ පවතින්නා වූ සවිඤ්ඤාණක - අවිඤ්ඤාණක වස්තූන් අල්ලාගෙන තම කෙරෙහි රඳා පවත්වා ගන්නට ඇතිවන්නා වූ කැමැත්තයි.

එපමණක් නොනවතින ඇත්තෝ දුක්ඛ, සමුදය, නිරොධ, මාර්ග නම් වූ චතුරායඝී සත්‍යය ධර්මය මෙතෙහි කරන්නට තරම් සිත සකසා ගන්නේ නැහැ. ලෝකයේ සදාකාලිකව පවත්නා තුන් ලෝකයේම (කාම, රූප, අරූප) පවතින, එයටම උරුම වූ අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත නම් වූ අභාවිත සිතක් නිසා, මේ ත්‍රිලක්ෂණ ස්වභාවය පිළිබඳව මෙතෙහි කරන්නට තරම් මේ සිතට ශක්තියක් නැහැ.

මේ නිසයි තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුශාසනා කළේ, “චිත්ත භාවනා නත්ථිති වදාමි” එවැනි ඇත්තන් ගේ සිතෙහි යථාර්ථය හෙවත් සත්‍ය ස්වභාවය ඒ අයුරින් දකින්නට පුළුවන් කමක් නැහැ. (යථාභූතං න පජානාති) ඒ නිසා චිත්ත භාවනාවක් නැහැ. සිතෙහි වැඩිමක් ඇතිවන්නේ නැහැ. සිතේ ඇතිවන හුරු කිරීම හෙවත් පුරුද්ද නැහැ. කුමක් වෙනුවෙන් හුරු කරන්නද? අප ඉපදුණේ දිරාගෙන යාම උරුම කොටගෙනයි. දිරාගෙන යාම හෙවත් ජරාව උරුම කොට පවතින්නේය. චිත්ත භාවනාව නොමැති නිසා කය, වචනය හා සිතින් දස අකුසල කර්මයන්ට යොමුවෙනවා.

- දස අකුසල කර්ම,**
- කයෙන් සිදුවන අකුසල් - ප්‍රාණසාතය
අදත්තාදානය
කාමමිථ්‍යාවාරය
  - වචනයෙන් සිදුවන අකුසල් - මුසාවාද
පිසුනාවාව
පරුෂාවාව
සම්ඵප්පලාප

සිතින් සිදුවන අකුසල් - අභිජ්ඣා
ව්‍යාපාද
මිච්ඡාදිට්ඨි

චිත්ත භාවනාව පුරුදු කළ ඇත්තෝ යථාභූතං පජානාති, ලෝකයේ ඇති සැබෑ ස්වභාවය නුවණින් දකිනවා. සවිඤ්ඤාණක - අවිඤ්ඤාණක සෑම වස්තුවකම, ගැබ්ව ඇති “යදු හිච්චං තං දුක්ඛං තං දුක්ඛං යදුහතතා” නම් වූ යමක් දිරාගෙන යන්නේ ද, බිඳීමට පත්වන්නේ ද, එහි දුක පවතින බව, දුක් පවතින හැම තැනකම එය මගේ නොවන බව, අනත්ත නම් වූ ආත්මයක් නොපවතින බව (අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත), මම, මගේ යයි. ස්ථිර පුද්ගලයෙක්, සත්ත්වයෙක් ලෙසින් සිතාගත නොහැකි බව, කල්පනා කළ නොහැකි බව, අවබෝධයෙන් දකිනවා. අවබෝධය ඇති තැන යථා අයුරින් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණය දකිමයි. ඒ දුක්ඛ චිත්ත භාවනාවයි. “චිත්ත භාවනා අත්ථිති වදාමි” මෙයයි, තථාගත සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ අනුශාසනා කළේ.

පින්වතුනේ, මේ නිසා ඔබ සියළු දෙනාම, කල්‍යාණ මිත්‍රයාණන් වහන්සේලා පෙරටු කරගෙන මේ සදහම් මාර්ගයේ ගමන් කිරීමට මේ දුක්ඛ ඇති කරගත යුතුමයි.

ඉතාම පුංචි දරුවාගේ පටන් වයස සියයට ආසන්න වූ මව්තුමියක් වේද, පියාණන් වහන්සේ කෙනෙක් වේද, ස්ත්‍රී - පුරුෂ, ගිහි - පැවිදි නම් වූ මේ ආකාර හතරටම අයත් වූ අප සියළු දෙනා විසින්ම ජීවිතය පිළිබඳ මේ ලෙසින් දකිය යුතුමයි. මොහොතක් පාසා දිරාගෙන යන ‘මම’ යථා ස්වභාවය, ත්‍රිලක්ෂණය දකිමින්, මේ සිත, කය, වචනය නම් වූ තුන්දොරින් වන දස අකුසල කර්මයන්ට යොමුවෙන්නට ඉඩ නොදෙමින් ඒ අධිෂ්ඨානය ඇති කර ගත යුතුය.

මහත් වූ පරිශ්‍රමයකින්, උත්සාහයකින් ලද මේ උතුම් මනුෂ්‍ය ජීවිතයෙන් එල නෙලා ගැනීම නම් වූ සසරින් එතෙරවීම, එනම් තෘෂ්ණාව ප්‍රභාණය කිරීමෙහි (තණ්හක්ඛයො) අවසාන කෙළවර ට පැමිණිය යුතුයි.

එනම් “බිණ්‍යා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං ඛතං කථණීයං භාපරං ඉත්ථත්තායාති”

“කෙලෙස් දුරු කළා (බැහැර කළා), බුහුම වර්ධාවෙහි හැසිරුණා. ඒ වෙනුවෙන් කළ යුතු සියල්ල කළා. වෙන කළ යුතු කිසිවක් නැත. මම නිරාමිස ප්‍රීතියෙන් සුවපත් වෙමි.”

කථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධාන සූත්‍රයේදී, දෙවනුව අනුශාසනා කරනවා.

02. ව්‍යාධි ධම්මොම්භි ව්‍යාධිං අනච්චෝති අභිඤ්ඤං පච්චවෙක්ඛිතඛිබ්බං ඉත්ථියාවා, පුරිසෙනවා, ගහට්ඨෙනවා, පඛිබ්බිතෙනවා

ස්ත්‍රී - පුරුෂ, ගිහි - පැවිදි, සියලු දෙනා විසින්ම නිරන්තරයෙන් සිහිපත් කළ යුතුයි. “ව්‍යාධි ධම්මොම්භි” - ව්‍යාධිය, ලෙඩදුක් ඇතිවීම, රෝගාබාධ වලට පත්වීම, අසනීප වීම, ඇඟේ පතේ වාරු නැතිවීම, දුබල බව පැවතීම, මේ ස්වභාවය උරුම කොට ඇත්තෙක් වෙමි. එය ඉක්මවා නොසිටින්නේය.

ව්‍යාධියට පත්වීම, කථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ නිසා සිදුවූ දෙයක් නොවෙයි. දෙමව්පියන් නිසා සිදුවූ දෙයක් නොවෙයි. පින්වතුන්, යම් විටෙක සිතුවණක් දෙමව්පියන් නිසා නොවේද මෙලොවට බිහිවුණේ. එහෙත් සංසාර ගමන තුළ හව වක්‍රය තුළ සිටින සත්ත්වයෝ තෘෂ්ණාව සම්පූර්ණයෙන්ම බැහැර නොකළේ නම් කුමන හෝ තැනක ඉපදිය යුතුමයි. එසේනම් සතර අපායක ඉපදෙන්නට ඉඩ නොදී, කුසල් පුරන්නට පුළුවන්. සම්බුද්ධත්වය පවා ලබන්න පුළුවන්. පාරමිතා මඟට එක්වෙන්න පුළුවන්. මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් ලැබීමට උපකාරී වූ දෙමව්පියන් දෙස බැලිය යුත්තේ යහපතක් ලෙසිනුයි.

පරමාර්ථ ධර්මය තුළ දී ඉපදීමට උදව් කිරීම, යහපතක් නොවේ. එහෙත් හව වක්‍රය තුළ (සංසාර ගමනේ) සිටින්නේ නම්, තෘෂ්ණාව (උපාදානය හෙවත් අල්ලා ගැනීම) නිසා සතර අපායට වැටෙන්නට ඉඩනොදී, යම් විටෙක දෙමව්පියන්ගේ කුසල ශක්තිය, පරිසරය හා සමගින් යහපත් වූ උපතකට උපකාරීවීම කුසල් පිරීමට තරම් යහපත් ලෙසිසුයි, දෙමව්පියන් දෙස දැකිය යුත්තේ. බැලිය යුතු වන්නේ.

කථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙනෙකු ලොව පහළ වීමට බුද්ධ මාතාවක් උපකාරී වුණා. පියාණන් වහන්සේ නමක් උපකාරී වුණා. ඒ ගුණබර දෙමව්පියන් නොසිටින්නට මෙලොව සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ නමක් පහළ

නොවන්නට පුළුවන්. අම්මා හැබැවටම බුදු නොවුනත් අම්මාට ඉහළම ගෞරවයක් ලබා දී තිබෙන බව පහත සඳහන් පාලි වදන් වලින් පැහැදිලි වෙනවා.

“බුද්ධො විය මාතා - මාතා විය බුද්ධො

අම්මා බුදුරජුන් හා සමානයි. - බුදුරජුන් අම්මා හා සමානයි.

මා අනුශාසනා කරනු ලැබුවේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ වරදක් නිසා නොව, එවගේම දෙමව්පියන් ගේ වරදක් නිසා නොව, ස්වාමියා - බිරිඳ, සොයුරි - සොයුරියන් හෝ ඥාති හිත මිත්‍රාදීන් හෝ වෙනයම් බාහිර හේතුවකින් වත් නොව ඉපදුන නිසා ලද උරුමයක් ලෙසයි ව්‍යාධියට පත්වීම, අප විසින් කල්පනා කළ යුතුවන්නේ.

පින්ත සමුට්ඨානා ආබාධා, සෙමහ සමුට්ඨානා ආබාධා, වාත සමුට්ඨානා ආබාධා, සන්තිපාතිකා ආබාධා, උතුපරිනාමජා ආබාධා, විසමපරිභාරජා ආබාධා, ඔපකාමිකා ආබාධා, කම්මච්චාකජා ආබාධා.

මේ ආදී වශයෙන් බාහිරව පැමිණෙන විවිධ උපද්‍රව නිසා, වා, පිත්, සෙම්, කිපීමෙන් රෝගාබාධ ඇතිවෙන්න පුළුවන්. පින්වතුන් මේ ආකාරයෙන් සිතා බලන්න. මේ විවිධ ආකාරයෙන් අනුශාසනා කළත් වා, පිත්, සෙම් කිපීමෙන් හෝ ආහාර නිසා ඇතිවන උවදුරු, ලෙඩ රෝග හෝ බාහිර හේතු නිසා හෝ විෂම (නරක) හැසිරීම නිසා හෝ, කර්ම විපාක (කම්ම විපාකජා) නිසා හෝ ව්‍යාධිය ඇතිවන්නේ කුමක් නිසාද? උපාදානය (අල්ලා ගැනීම) හෙවත් තෘෂ්ණාවෙන් මුල් කරගත් හේතු නිසා ඇති කර ගත් සසර ගමනෙහි පැවැත්ම නිසා නොවේද? සසර ගමනෙහි පැවැත්ම තුළ මේ ව්‍යාධීන් අපට උරුම වන්නේ එකින් එක, පෙළින් පෙළ පැමිණී නිසයි. එසේනම් මේ ව්‍යාධිය උරුම වී ඇත්තේ උපත සමඟිනුයි.

කථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුශාසනා කරනවා,
“පරිපිණ්ණාමිදං රූපං
රෝගහිධිධං පහංගුරං
හිප්පති පුත්ඨන්දෙහෝ
මරණංතංහි ජීවිතං”.

මේ ශරීර කුඩුව රෝග වලට ආකාරයකුයි නිධානයකුයි. කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම (කේසා, ලෝමා, නබා, දන්තා, තවො) මේ ආදී ලෙසින් විස්තර

කරන දෙතිස් කුණපයන්ගෙන් යුතු මේ ශරීර කුඩුව රෝගයන්ට ආකාරයකුයි. නොයෙක් විදියේ පණුවන්ගෙන් පිරුණු (පුලවක), අපවිත්‍ර දෑින් පිරුණු කළයක් සෙයින් ද ගමන් කරන්නා වූ පුඤ්ජයක් සෙයින්ද, ධර්මයෙහි විස්තර කරන ආකාරයට ලෙඩට ම උරුම වූණු, මේ ශරීර කුඩුවෙහි ස්වභාවය එයයි. නිබඳ කුණු වැගිරෙන, මෙම කුණු කය විනාශ වන සුළුය. ජීවිතය මරණය කෙළවර කොට ඇත්තේය.

උපත ලද මොහොතින් පටන්, ආහාර ගැනීමෙන්, ආහාරය ප්‍රත්‍ය කරගෙන, වේදනා ප්‍රත්‍යයද, කර්ම ප්‍රත්‍ය මුල්කරගත් මේ පවත්නා ශරීර කුඩුව තුළ මිලඟට ඇතිවන ස්වභාවය, ව්‍යාධියට මුල්වීමයි. ලෙඩ දුක් වලට තෝකැන්නක් බවට පත්වීමයි. එසේ වන්නේ ව්‍යාධි ස්වභාවය උරුම වී පවතින නිසයි. “මම” ලෙස හඳුන්වන සම්මුති “මම” පවතින්නේ ශුද්ධාජ්ඣක අනුවය. එනම්, පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, විත්ත, කර්ම, සෘතු, ආහාර අනුවය.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේට පවා දිරාගෙන යාම, (ජරාව) ව්‍යාධියට, (ලෙඩ දුක්) මුහුණ පෑමට සිදුවුණා. දීඝ නිකායේ සඳහන් මහා පරිනිබ්බාන සූත්‍රයේ සඳහන් වන වාපාල චේතිය ස්ථානයේ සිට ආයු සංස්කරණය කිරීමෙන් පසුව, “තව තුන් මාසයකින් මම පරිනිර්වාණයට පත්වන්නෙමි” යි යන අදහස පැවසීමෙන් පසුව, කුසිනාරාව බලා වැඩම කරනා ගමනේ මේ සිදුවූ සිදුවීම්, බුදු සිරිත ආශ්‍රයෙන් ඒ තුන් මාසයක කාලය පුරා, දේශනා කළ සද්ධර්ම කරුණුයි, මේ උතුම් මහා පරිනිබ්බාන සූත්‍රයේ සඳහන්ව පවතින්නේ. මේ සූත්‍ර දේශනාවෙහි තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශරීරයෙහි ඇතිවන බිඳියාම, නැවතීමට පත්වන ස්වභාවය, පරිනිර්වාණය දක්වාම මැනවින් විස්තර කර තිබෙනවා.

පරිපක්කෝ වයො මයිහං
 පරිතං මම ජීවිතං
 පහාය වො ගම්ඝාමි
 කතමිමේ සරණා මත්තනො
 අප්පමත්තා සති මත්තො
 සුසිලා හොට්ඨි කඛවො

මහණෙනි,
 හික්ෂු, හික්ෂුණි, උපාසක, උපාසිකා, මේ සියළු දෙනාටමයි ආමන්ත්‍රණය

කරන්නේ. “මම දැන් දිරාගෙන ගිය මහල්ලෙක් වෙමි. මම සැබැවින්ම දුගඳ වූ ශරීරයක් දිරාගෙන සිටින්නෙක් වෙමි. තව නොබෝ දිනකින් ඔබ අත්හැර මා ගමන් කරන්නෙමි. මේ නිසා තමා, තමාට සරණාක් කොට, තමා, තමාට පිහිටක් කොට සිහි නුවණින් යුතුව, සිහිය පිහිටුවා ගෙන වාසය කරන්න.”

තමාගේ දුබල වීම ළඟ ශරීරය දෙස බලාගෙන තමාට ඇති වූ ව්‍යාධීන් මෙනෙහි කරමින්, ජීවිතය දිරාගෙන යාම, නැවත නැවතත් මෙනෙහි කරමින් ජරාව හා දිරාගෙන යාම පිළිබඳව සිහිය පිහිටුවා ගෙන දඟ අකුසල කර්මයන්ට සිත යා නොදී, මැනවින් සිහිය පිහිටුවා ගෙන සප්ත බොජ්ඣංග ධර්මයන් වැඩෙන ආකාරයට සිත රැකගෙන තමා, තමාට සරණක් කොට වාසය කරන්න. තමා, තමාට පිහිටක් කොට වාසය කරන්න.

මෙසේ බොහෝ දුර ගමන් කරන බුදුරජාණන් වහන්සේ කකුත්ථා නම් නදී තෙරට වැඩම කරනවා. ආනන්ද මේ සඟල සිවුර (දෙපොට සිවුර) නවා බිම අකුරන්න. ආනන්ද, මට පැන් පිපාසයි. පැන් ටිකක් රැගෙන එන්න.

ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ වැඩම කළා. මේ කුඩා වූ නදියෙහි ගැල් පන්සියයක් එතෙර කිරීම නිසා ජලය බොර වීම නිසා පැන් ලබන්න බැහැ. හිස් පාත්‍රය අතැතිව වැඩම කරන ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ දෙස බලාගෙන සිටින බුදුපියාණෝ “ආනන්ද පැන් ගෙනාවද” විමසනවා. “නැත ස්වාමීනී, වළදන්නට තරම් සුදුසු පැන් එහි නැහැ. ගැල් එතෙර වීම නිසා ජලය බොර වෙලා. තව ටිකක් ඉවසමු” ආනන්ද, මට පැන් පිපාසයි. පැන් ටිකක් රැගෙන එන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා.

බුදුරජාණන් වහන්සේට මා විසින් කෙසේ නම් මේ පැන් පිළිගන්වන්නද? දෙවියන්ගෙන්, බඹුන්ගෙන්, මනුෂ්‍යයින්ගෙන්, අවුරුදු හතලිස් පහක කාලයක් පුරා, ප්‍රතිපත්ති පූජාවනට, ආමීස පූජාවනට බඳුන් වූ මාගේ බුදුරජාණන් වහන්සේට පානයට නුසුදුසු වූ මේ බොර වූද, සෙවල රැදුනාවූද, පැන් කෙසේ පිළිගන්වන්නද?

දෙවන වරටත් හිස් පාත්‍රය සමගින් පැමිණි ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ දෙස බලාගෙන සිටින බුදුරජාණන් වහන්සේ, “ආනන්ද, පැන් ගෙනාවද?” යි විමසනවා. නැත ස්වාමීනී.

“ආනන්ද, මට පැන් පිපාසයි.”

කුමන නම් පෘථග්ජන සිතකට මේ වදන් අසාගෙන සිටින්නට පුළුවනිද? කුමන නම් අභාවිත සිතකට (සාමාන්‍ය සිතකට) මේ වදන් කෙසේ නම් ශ්‍රවණය කරන්නද? තුන් ලොවක් සැනසූ, සිවු මහා සාගරය පරදා යන්නට තරම් තමාගේ ශරීරයේ රුධිරය අනුන් වෙනුවෙන් පරිත්‍යාග කළ බුදු උතුමෝ සංසාර ගමනේ ඇස්, හිස්, මස්, ලේ, දන් දෙමින් අප්‍රමාණ ජීවිත සුවපත් කළ බුදු උතුමෝ ලෝකයාට මේ අනුශාසනා කරන්නේ කුමක්ද?

සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වී, අනන්ත සක්වල කෙළවර දක්වාම, බොහෝ සත්ත්වයන් අපරිමිත සේ, මේ දීර්ඝ වූ දුකින් පිරුණු සසර කතරෙන් එතෙර කළ බුදු උතුමන්ගේ ඒ සාමාන්‍ය වූ ශරීර කුඩුව, මේ දිරාගෙන යන්නා වූ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාරා, විඤ්ඤාණා යන ස්කන්ධ පහක් ලෙසින් මෙහි අනුශාසනා කරන පටිච්ච, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ යන ධාතු හතරෙන් නිර්මාණය වූ ස්වභාවයකි. මෙවැනි ශරීර කුඩු, සෑම බුදු උතුමන් වහන්සේ නමක් විසින් දරනු ලැබුවා. පසේ බුදු රජාණන් වහන්සේ නමක් විසින් දරනු ලැබුවා. රහත් උතුමෙක් විසින් දරනු ලැබුවා. මේ සෑම ශරීර කුඩුවක්ම "ජරා ධම්මොමිති" දිරාගෙන යාම උරුමයි. "ව්‍යාධි ධම්මොමිති" ලෙඩ දුක් වලට උරුමයි. මෙයයි මතුකොට දේශනා කළේ.

මිලඟට, ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ පැන් ගෙන ඒමට වඩිනා විට, බුදුරදුන්ගේ ආශ්වර්සමක් බව නිසා පැන් පිරිසිදු වී තිබුණා. පැන් පෙරාගෙන ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත වැඩම කළා. පැන් පිළිගැන්වූ පසු, දින ගණනාවක් පුරා පැන් පිපාසයෙන් සිටි අයෙක් සේ, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දැකීමට පැන් බඳුන රැගෙන පැන් වැළඳුවා. පැන් වැළඳූ අවසානයේ මට මහත් වූ සුවයක් දැනුනා යැයි දේශනා කළා.

සාමාන්‍ය ශරීරයක, ජීවිතයක සැබෑ ස්වභාවය දැකින්න පුළුවනි නම්, බුදු උතුමන්ට පවා මේ සංසාර ගමනේ සැබෑ තත්වය එසේ ම බලපැවැත්වුවා නම් අනුශාසනා කරන ස්වාමීන් වහන්සේටද ශ්‍රවණය කරන ශ්‍රාවක / ශ්‍රාවිකාවන් වන ඔබද එයට උරුම වීම පුදුමයක් නොවේ. එය මේ දීර්ඝ වූ සංසාර ගමනේ ඇති දුකින් පිරුණු වූ භයානක වූ ස්වභාවය යථා ස්වභාවය බව අප විසින් ධර්ම සංවේගයෙන් යුතුව මේ මොහොතේදී පවා මෙනෙහි කළ යුතු වන්නේය. මේ අතර, ඒ බව අමතක කරන සමහර අය නිරෝගී බවෙන් මත්ව දුසිරිත්වල හැසිරෙති. එනමුත් එය එසේ නොවිය යුතුයි.

03. මරණ ධම්මොමිති මරණාං අනතිනොති අනිණාං පච්චෙක්ඛි තඛිං ඉන්ධියාවා පුරිසෙනවා ගහඨොනවා පඛිපිනෙනවා.

තුන්වෙනි කරුණ නම් මෙනෙහි කරන්න. මරණ ධර්මය උරුම කොට ඇත්තෙක් වෙමි. මරණය නොඉක්මවා සිටින්නේය. ස්ත්‍රී, පුරුෂ, ගිහි, පැවිදි සියලු දෙනා විසින් නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කරන්නට යයි මේ යාන සූත්‍රයේදී ඔබට ආරාධනා කරනවා.

සියලුම සත්ත්වයින් සතර ආකාරයකින් උපත ලබන බව ධර්ම විස්තරය අටුවාහි සඳහන් වෙනවා.

- ඒ ආකාර සතර නම්,
- ★ අණ්ඩප් - බිත්තරයක් තුළ හටගන්නා සත්ත්වයින්
  - ★ ජලාබුප් - මවුකුසක් තුළ හටගන්නා සත්ත්වයින්
  - ★ ඕපපාතික - දෙවියන්, බ්‍රහ්මයන් වැනි ඕපපාතිකව හටගන්නා සත්ත්වයින්
  - ★ සංසේදප් - කැන කුණු තිබෙන තැන්වල හටගන්නා සත්ත්වයින්

පින්වතුනි, සියලු සත්වයෝම ක්‍රම හතරකින් මරණයට පත් වෙනවා.

- ★ ආයුක්කිය මරණය
- ★ කම්මක්කිය මරණය
- ★ උභයක්කිය මරණය
- ★ උපචේදක මරණය

- ★ ආයුක්කිය - ආයුෂ ගෙවියාමෙන් මරණයට පත්වීම. මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් නම් අවුරුදු හැට, හැත්තැව, සීයක් වෙන්නක් පුළුවනි. යම් විටෙක අවුරුදු පහක්, දහයක්, විස්සක්, තිහක් උපන් ගෙයිම මරණයට පත්වෙන්න පුළුවනි.
- ★ කම්මක්කිය - කුසල ශක්තිය, පුණ්‍ය ශක්තිය අවසන් වී මරණයට පත්වීම.

- ★ **උභයකමය** - ආයුෂ්‍ය හා කුසල ශක්තිය අවසන් වී මරණයට පත්වීම.
- ★ **උපච්ඡේදක** - ආයු ශක්තියයි, කර්ම ශක්තියයි පවතිද්දී, කුමක් හෝ හේතුවක් නිසා මරණයට පත්වීම.

පින්වතුනේ, ධර්මයෙහි පොල්තෙල් පහනක් උපමා කර ඇති මේ කථාව ඔබ බොහෝ දෙනා ශ්‍රවණය කර ඇත. නැවතත් මෙතෙහි කරන්න.

- ★ පොල්තෙල් පහනක තිරය අවසන් වී තෙල් තිබියදී පහන නිවෙන්නට පුළුවනි.
- ★ තිරය තිබියදී, තෙල් අවසන් වීමෙන් පහන නිවෙන්නට පුළුවනි.
- ★ තිරය හා තෙල් යන මේ කොටස් දෙකම අවසන් වීමෙන් පහන නිවෙන්නට පුළුවනි.
- ★ තිරය හා තෙල් තිබියදී, සුළඟින් හෝ වෙනත් ක්‍රමයකින් පහන නිවෙන්නට පුළුවනි.

මේ කුමන හෝ ආකාරයකින් සියළු සත්ත්වයෝ ම මරණයට පත්වෙති. ඒ මරණයට පත්වීමේ ස්වභාවය, අපි හැම කෙනෙකුටම උරුම බව නිරන්තරයෙන් මෙතෙහි කරන්නට යයි සිහිපත් කරනවා.

නිරන්තරයෙන් මරණය සිහිපත් කරන්නේ කෙසේද?

- ★ **වධික පච්චුපට්ඨාන :-**
මේ මරණය හරියට කඩුවක් අමෝරා ගෙන සිටින වධිකයෙක් වගෙයි. කොටයක් මතින් ගෙල තබා සිටින කෙනෙක් අභියස කඩුවක් අමෝරා ගෙන සිටින වධිකයෙක් මොනායම් වෙලාවක හෝ කඩුව ගෙලට පහන් කරාවී දැයි කෙසේ නම් කියන්නද? අපේ ජීවිතයක් ඒ වගෙයි. ළමා, තරුණ, මධ්‍යම, මහළු මේ අවස්ථාවන්හිදී කුමන හෝ මොහොතක මේ කඩුව ගෙලට එල්ල වීම නම්, වධිකයෙක් සෙයින් මරණයට පත්වීමයි.
- ★ **සම්පත්ති - විපත්ති :-**
මහා සම්පත්ති සම්පත්තා
යථා සත්තා මතා ඉධ
තථා අහං මරිස්සාමී
මරණං මම හෙස්සති

මහා සම්පත්ති කිබුණු ඇත්තෝ, රාජාදී රාජ උතුමෝ, ධනවත් සිටු උතුමෝ, උගත් අය, නුගත් අය, මේ හැම කෙනෙක් ම මරණයට පත්වුණා. බුදු උතුමෝ නම් රහත් උතුමෝ නම් පිරිනිවන් පෑවා. සාමාන්‍ය ඇත්තෝ නම් කළුරිය කළා, මරණයට පත්වුණා. මට ද කවදා හෝ දවසක මේ සියළු සම්පත් අනහැර දමා යන්නට සිදුවේවි. ඔබ පවසන ආකාරයට, කාම සම්පත්, ලෝකික සම්පත්, ගිහි සම්පත්, මේ කුමන ආකාරයේ සම්පත් අනහැර මරණය කරා යන්නට සිදුවේවි.

- ★ **උපසංහරණ :-**
මියගිය අනෙක් අය මෙන්ම මමද මරණයට පත්වන්නේය. බුදු, පසේ බුදු, මහරහත්, රජ, සිටු, මැති වගේ ම මම ද මරණයට පත් වන්නේය.

ආයුෂ්‍ය ගෙවී යාම නිරන්තරයෙන් මෙතෙහි කරන්න. “උපසංහරණ” උපමා කරගෙන මෙතෙහි කරන්න. අසවල් අය මේ ආකාරයෙන් මරණයට පත්වුණා. මමත්, ඒ ආකාරයෙන් ම මරණයට පත්වන්නට පුළුවනි. මේ ආදී ලෙසින් කුමන හෝ හේතුවක් නිසා මරණයට පත්වන්නට පුළුවනි.

- ★ **කායබ්‍රහ්‍ම සාධාරණ :-**
මේ ලෙඩවීම, දිරාගෙන යාම, මේ ස්වභාවය අප හැම කෙනෙකුටම උරුමයි. බුද්ධාදී උතුමන්ගේ ශරීර වලට පවා මෙය උරුම වුණා. එනම් දිරාගෙන යාමත්, ව්‍යාධියට පත්වීමත්, මරණයත් උරුම වුණා. මේ ආදී ලෙසින් නිරන්තරයෙන් මෙතෙහි කරන්නටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට ආරාධනා කරන්නේ

- ★ **අභිමිත්තා :-**
කිසිවිටෙකවත් නිමිත්තක් ගැන නම් සඳහන් කළ නොහැකියි. කවදාද? කුමන වෙලාවකද? කුමන අවස්ථාවකද? කුමන ආකාරයේ හේතුවක් නිසා මරණයට පත්වේදැයි කෙසේ නම් සඳහන් කරන්නද? මේ ආදී ලෙසින් මරණය ඔබට දූතෙන ආකාරයෙන් මෙහිදී සිහිපත් කරන්නට යයි ආරාධනා කරනවා.

- ★ **ආයුද්ධබල :-**
ආයුෂ්‍යයාගේ දුර්වල බව සිහිකිරීමයි. ආශ්වාසය සහ ප්‍රශ්වාසය නතර වූ පමණකින්ම මරණය සිදුවන්නේය. ජීවිතයේ ඇත්තේ එවැනි දුබල පැවැත්මකි.

★ අද්ධානපරිච්ඡේද :-
 ජීවිතය කාල පරිච්ඡේද වශයෙන් සිහිකිරීමයි. ළමා, තරුණ, මධ්‍යම, මහළු, මේ ලෙස ඕනෑම කාලපරිච්ඡේදයකදී මරණයට පත්විය හැකිය.

★ ඛණ්ඩ පරිත්ත :-
 ජීවිතය යනු ඝෂණයකි. මොහොතින් මොහොත පැවතීමයි. ඝෂණ හංගුරත්වය නම් මොහොතින් මොහොත හටගෙන නැතිවීමයි. උප්පාද සහ හංගු ලෙසයි.

පින්වතුනේ, මොනයම් වෙලාවකදී මරණයට පත්වන්නේ දැයි සිහිපත් කරමින් අප විසින් කුමක්ද කළ යුතු වන්නේ? සිත, කය, වචන යන තුන් දොරින්ම අකුසල කර්මයන්ට ඉඩ නොදී, කුසල කර්මයන්ට සිත යොමු කිරීමටයි, ඔබ සැමට ආරාධනා කරන්නේ.

04. සබ්බෙහි මෙ පියෙහි මනාපෙහි නානාභවො විනාභාවොති, අභිඤ්ඤං පච්චවෙකඛිතබ්බං

මෙහිදී ආරාධනා කරන්නේ, සියළු ප්‍රිය මනාප වස්තූන්ගෙන්, කවදා හෝ දවසක මට වෙන් වන්නට, වෙනස් වන්නට සිදු වෙන බව, ස්ත්‍රී පුරුෂ ගිහි පැවිදි සියළු දෙනා විසින් නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කළ යුතුය.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ උපවතීන සල් උයනේ, සල් ගස් දෙකක් අතර පරිනිවාණ මංවකයේ සැතපිලා, ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ සංවේගයට පත්වෙලා, පැත්තකට වෙලා කල්පනා කරනවා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ දෙස බලාගෙන ප්‍රශ්න කරනවා.

“අැයි ආනන්ද, සිහිපත් නොකරන්නේ? සියළු ප්‍රිය මනාප වස්තු වලින් කවදා හෝ දවසක වෙන් වන්නට, වෙනස් වන්නට සිදුවන බව මා දේශනා කළා නොවේද?”

“නා සංයෝගා - වියෝගන්තා
 සියළුම එක්වීම් වෙන්වීමෙන් අවසන් වෙයි.
 “නා පියා සෝක අන්තකා”
 සියළුම ප්‍රේමයෝ ශෝකයකින් කෙළවර වෙයි.

සැම එකතුවීමක්ම, සැම හමුවීමක්ම වෙන්වීමකින් ම කෙළවර වෙනවා. එසේ නම් අප හමුවන හැම මොහොතකම ඒ ආශ්වයඝීමක් වූ ශ්‍රී සද්ධර්මය අපේ මතකයට පරමාර්ථ වශයෙන් ද, විදර්ශනා වශයෙන්ද සිහිකළ යුතුමයි. මින් අදහස් කරන්නේ ඔබේ ජීවිතයේ අඩාල කර ගැනීමක් නොවෙයි. සාමාන්‍ය ලෝකයා හිතන ජීවිතය පවත්වා ගන්න තිබෙන සතුට සොම්නස නැති කරගැනීමක් නොවේ.

“ජීවත් වන අපට මරණය උරුමයි නේද?, හමු වූ වෙලාවට වෙන් වන්න සිදුවෙයිද කවුද දන්නේ?, කුමන වෙලාවක මරණයට පත්වෙයි ද කියන්න බැහැ.” මෙවැනි වදන්, ධර්මයට නතු නොවූ නොයෙකුත් සම්ප්‍රදායයන් තුළ, ඔවුන්ගේ වෛතසිකයන් තුළ පවතිනවා.

එහෙත් ධර්මානුකූල පැවැත්මක් තුළ, සම්මුතිය තුළ හමුවීම සොම්නසක් බව හැඟේ. සම්මුතිය තුළ ඔබ එකතු වීම ඔබට යහපතක් බව හැඟේ. සම්මුතිය ඔබ අත්වැල් පටලාගෙන, දරු සුරතල් දකිමින්, ඔබ සිතන ආකාරයෙන් දෙමව්පියන්ට ඇති වස්තුව දරුවොයි. ඇකයේ හොවාගෙන පෝෂණය කරමින්, යුතුකම් ඉටු කරමින්, සම්මුතිය තුළ හැඟේවටම කළ හැකියි.

නමුත් පරාර්ථ ධර්මයට අනුව මේ සියළු එකතුවීම්, හමුවීම්, වෙන්වීම්කින් ම කෙළවර වන්නේය. මේ වෙන්වීම කවදා හෝ දවසක කුමන වෙලාවක ද? මේ “කවදා” යන වචනය, අද රාත්‍රියද, හෙට දවසෙ ද, ලබන සුමානෙ ද, ලබන වසරෙද, තව අවුරුදු කිහිපයකින් ද, කෙසේ පවසන්නද? “කුමන වෙලාවේද” යන්න තව හෝරා කිහිපයකින් ද, හෝරා සිය - දහස් ගණනකින්දැයි, කෙසේ නම් පවසන්නද? කිසිවටෙකත් පැවසිය නොහැකියි.

මේ නිසා පරමාර්ථය දකින්නට සිහි නුවනින් (සතියෙන් යුතුව) විදර්ශනාවට සිත යොමු කරන්න. පරමාර්ථය හා විදර්ශනාව යනු සිත හා සිතේ ඇතිවන සිතුවිලි, පැවැත්ම, වෙන්වීම තුළින් සැබවින්ම ලෝකය දෙස බැලීමයි. ඒ වෙන්වීම, පිළිගැනීමට තරම් භාවිත සිතක් පැවතිය යුතුමයි.

ස්වාමීන් වහන්සේ මහත් වූ කරුණාවෙන් අනුශාසනා කළොත් ඔබ සියළු දෙනාටම ඔබට දකින්නට පුළුවනි නම් පරමාර්ථයෙන් ළමා, තරුණ, මධ්‍යම, මහළු යන හැමෝම මොනයම් දවසක මොන යම් වෙලාවක හෝ කුමන හේතුවක් නිසා මරණයට පත් වන්නේය. එනම් වෙන්වීම උරුම කොට ඇත්තේය. එයයි භාවිත සිතක ධර්මානුකූලව, පරමාර්ථයෙන් දකීම ලෙස අනුශාසනා කරන්නේ.

එසේ නම් මේ ජීවත් වන කාලය තුළදී යුතුකම් ඉටුකිරීම, ගුණවත්ව ජීවිත පැවැත්ම, සැමදෙනා සමගින් මේ කළණ මිත්‍ර ආශ්‍රයෙන් මේ සදහම් මග, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුශාසනා කළ සෙයින් “අරියො අධ්‍යානංගිකො මගො” සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප... ආදී ලෙසින් අනුශාසනා කරන යහපත් වූ දැක්ම නම් වූ වතුරායඝී සත්‍යය (විපස්සනා දැක්ම) අවබෝධයෙන් ම ඉදිරි ගමන යා යුතුමයි. හේතුව නම් සියළු එකතුවීම් වෙන්වීමකින්ම කෙළවර වීමයි. එසේම සියළු ප්‍රියමනාප වස්තූන් ගෙන් වෙන්වීම සිදුවන බව නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කරන්නට යයි ආරාධනා කළේ, භාවිත සිතක් සකසා ගැනීම සදහායි.

එදිනෙදා ජීවිතයේ කොපමණ වැඩ කටයුතු තිබුණත්, ආශ්වාස, ප්‍රශ්වාස කරන හැම මොහොතකම, මේ සිත්හි ගැබ්ව පවතින සියළු ප්‍රියමනාප ස්වභාවය වෙන්වීමකින්ම කෙළවර වන්නේය යන අදහස, අප වඩවඩාත් දස කුසල ධර්මයන්ට සමීප කරා වේ. එය අමතක වුවහොත්, වෙන්වීම අමතක වන සිත වඩාත්ම රාගයට බැඳේ. වෙන්ව යාම, නික්ම යාම අමතක කළ සිත දැඩි වූ ලෝභය, අභිජ්ඣාව හා දොම්නසට මග සලසා වේ. වෙන්වීම, නික්මයාම, අමතක කළ අභාවිත සිත ද්වේශයට, තරඟව මුල්කරගත් උපක්ලේශයන්ට මග පාදා වේ. මෝහයෙන් පිරිපුන් වූ, වෙනස් වී දිරාගෙන යන ලොවක් මම - මගේ කියා අල්ලා ගන්න උත්සාහ දරා වේ.

දස අකුසල කර්මයන්, කර්මපථයක් ලෙසින් (පටිසන්ධියකට හේතුවන බලවත්වූ අකුසලයක් ලෙසින්, කර්මයක් ලෙසින්) මුල්වන්න පුළුවනි. දැඩිව ගන්නා වූ හිත මම මගේ යනුවෙන් ද්වේශයෙන් අකුසල් මගට ළංවෙලා මේ දෙය මම අල්ලා ගනිමි යන අදහසින් ඒ මගට එන්නේ බලවත් ලෙස සිතුවිල්ල, උපක්‍රමය, දැනීම, වින්තනය, අවබෝධය ඔස්සේ ක්‍රියාවට නැංවීමයි. මෙය කර්ම පථයක ලක්ෂණයයි. ඒ කර්ම පථය බලවත් වූ ලෙස පටිසන්ධියකට, (බලවත් වූ අකුසල කර්ම පථයක් නම් බලවත් වූ ම අකුසල තැනක) නිරයක ඉපදීමට හේතු වන්න පුළුවනි.

කර්ම පථය බලවත් වූ කුසලයක් වූවා නම්, යහපත් වූ තැනක සුගතිගාමී වීමටද, බඹලොව ඉපදීමටද හේතුවක් වේවි.

එහෙත් හමුවීම, වෙන්වීමකින් අවසන් වන බව අමතක කොට සියල්ල මගේ, මගේ යනුවෙන් අල්ලා ගත් සිතකට බොහෝ විටක ඇතිවන්නේ කුසල කර්ම නොව අකුසල කර්මයි. එයයි ඇති භයානක කම. හොඳින් බැරිනම් නරකින් හෝ මගේ සිතුවිල්ල ක්‍රියාවට නංවමි යන අදහස වර්තමාන පරිසරය

තුළ දකින්නට ලැබෙන්නෙත්, ඇසෙන්නෙත්, මේ මෝහයට ළංවූ අභාවිත සිතක ඇති ඵලයක් ලෙසයි. “රාගේන රත්තා කායේන දුච්චරිතං චරන්ති. වාචාය දුච්චරිතං චරන්ති. මහසා දුච්චරිතං චරන්ති.” රාගයෙන් රත් වූ අය, කයින්, වචනයෙන්, මහසින් දුච්චරිත් කරති.

05. කමමස්ස කොමිති කමම දායාදො - කමමයොති, කමමබන්ධු, කමම පටිසරණො, යං කමමං කරිස්සාමි, කලාණංවා, පාපකංවා, තස්ස දායාදො භවිස්සාමිති

සෑම කෙනෙක් විසින් ම සිහිපත් කරන්න, මම ස්වකීය කර්මය උරුම කොට ඇත්තෙක්ම. (කමමස්ස කොමිති කමම දායාදො) මේ කර්මය මගේ තවත් කෙනෙක් විසින් කරන ලද, පරිත්‍යාග කරන ලද දෙයක් නොවේ. මා විසින් ම රැගෙන එන ලද, මා විසින් ම උරුම කොට ගෙන එන ලද දෙයකි. ඒ වාගේම දායාදයක් කොට පවතින ලද දෙයකි. මේ කර්මය ශ්‍රද්ධාවෙන් සේ පිහිට කර ගෙන, යානයක් වාහනයක් සෙයින් මා විසින් ඇතිකරගත් දෙයකි. “කමම පටිසරණා” - පිලිසරණා කොට පවතින දෙයකි.

කර්මය හා සම්බන්ධව වූල්ල කමම විභංග සූත්‍රයේදී මෙලෙසින් විග්‍රහ කරනවා. “යම් කෙනෙක් විසින් හොඳ හෝ නරක, කුසල් හෝ අකුසල්, පින් හෝ පවි සිදු කරන්නේ නම්, එය තමන්ටම පිහිට කොට, අකුසල කර්මය අකුසල විපාකය ලෙසත්, කුසල කර්මය කුසල විපාකය ලෙසත්, තමාටම උරුම වන බවයි. සංසාර ගමනේ කරන ලද කුසල් හි ප්‍රතිඵලයයි අද අප මේ ගත කරන මිනිස් ජීවිතය. වර්තමාන ජීවිතයේ සිදුකරන කර්මයන්හි ප්‍රතිඵලය ඊළඟ උපතයි. මෙය දම්වැලක පුරුකක් වගේ එකට බැඳී පවතිනවා.

පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයෙහි සඳහන් පරිදි,
 අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා
 සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං
 විඤ්ඤාණ පච්චයා භාමරූපං
 භාමරූප පච්චයා සළායතනං
 සළායතන පච්චයා එස්සෝ
 එස්ස පච්චයා වේදනා
 වේදනා පච්චයා තණ්හා
 තණ්හා පච්චයා උපාදානං
 උපාදාන පච්චයා භවො

හව පව්වයා ජාති

ජාති පව්වයා ජරා මරණං සෝක පරිදේව දුක්ඛ චෝමනස්සුපායාසා,
සම්භවන්ති

නැවතත් මුලටම ගමන් කළොත්,

අවිජ්ජා පව්වයා සංඛාරා, මෙතනදී කර්ම සංස්කාර ලෙස අනුශාසනා කරන්නේ, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත, ත්‍රිලක්ෂණ පිළිබඳව ඇති අනවබෝධය නිසා කුසලා කුසල කර්ම රැස්කර ගැනීම, සංස්කාර රැස් කිරීමක් හැටියටයි. මේ සියළු සංස්කාරයන්හි ප්‍රතිඵලය ලෙසයි මේ උපත ලැබී තිබෙන්නේ. සංස්කාරයන් ගේ අභිවෘද්ධිය මත විඤ්ඤාණය හට ගන්නවා. කෙලෙස් පහළවීම තුළ, අල්ලාගැනීමක්, උපාදානයක් නැත්නම්, විඤ්ඤාණයේ අභිවෘද්ධියක් ඇතිවන්නේ නැහැ. ක්‍රියාවක් තිබුණත් එහි ඵලයක් නැහැ. එනම් ඵල රහිතයි. කර්ම ශක්තියක් ඇතිවන්නේ නැහැ. ඒ අරහත් ස්වභාවයේ ලක්ෂණයයි.

“සත්ත” යන වචනය තුළ, මේ ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතය, කර්මයෙන් ලැබූ ඵලයක් හැටියටයි තේරුම් ගත යුත්තේ. චුල්ල කමම විභංග සූත්‍රයේදී මේ කරුණ සත් ආකාරයකින් විස්තර කර තිබෙනවා.

මිලඟට අනුශාසනා කළ යුතු වන්නේ, අපට මේ කර්ම ශක්තිය පරදායන්නට බැරිද? එක් අවස්ථාවක් හැර අනෙක් අවස්ථාවන් හිදී කර්ම ශක්තිය පරදා යන්නට පුළුවනි. එනම් පඤ්චානන්තරිය කර්ම අවස්ථාවට පත්වී ඇත්නම් ඒ කර්මය මැඩ පැවැත්විය නොහැකිය.

මව මැරීම, පියා මැරීම, බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශරීරයේ ලේ සෙලවීම, රහතන් මැරීම, සංඝ භේදය මේ අවස්ථාවන් එකක් හෝ කීපයකට යොමු වුණා නම් අකුසලයක් ලෙසින් එය යටපත් කොට මැඩිය නොහැකියි. මේ අකුසලය අවිච්චි මහා නරකාදියෙහි ඉපදීම පිණිස හේතුවෙනවා.

එ වගේම ප්‍රථම ධ්‍යාන, දුතිය ධ්‍යාන, තෘතිය ධ්‍යාන, චතුර්ථක ධ්‍යාන ආදී පිළිවෙලින් අෂ්ඨ සමාපත්ති දක්වා ධ්‍යාන උපදවා ගැනීමෙන්, රූපාවචර අරූපාවචර ධ්‍යානයන් ඔස්සේ බඹලොව ඉපදීමට පවා පත්වෙන්න පුළුවනි. ඒ කුසල කර්මයයි.

මේ කර්ම ශක්තිය යම් විටෙක අහෝසි කර්මයක් සෙයින් නැතිවෙන්නට පුළුවනි. කර්ම ශක්තියේ බලය අඩුකරන්නට පුළුවනි. මෙම

බලය බෙදා දක්වන්නටත් පුළුවනි. බලවත් වූ කුසල කර්ම කිරීමේදී කර්ම ශක්තිය තරමකින් හෝ පාලනයක් ඇතිකර ගන්න පුළුවනි. (පඤ්චානන්තරිය කර්ම හැර) ධ්‍යාන ආදී ස්වභාවයන්ට පත්වීම දක්වා දියුණු කරගත් අවස්ථාවේදී අකුසල කර්ම වල ශක්තිය මැඩ පැවැත්විය හැකිය.

අංගුලිමාල ස්වාමීන් වහන්සේ පිළිබඳ මෙතෙහි කළොත්, මිනිස් ජීවිත භානි කිරීමේදී අකුසලය මැඩ පවත්වාගෙන අරහත් බෝධිය දක්වාම ඉදිරියට ගමන් කලා. සියළු කර්ම ශක්තීන් ඝෂය කළේ නමුත් මේ අකුසල කර්මය සෙවනැල්ලක් සේ උන්වහන්සේ පිණිඩපාතයට වැඩම කරද්දී, ගස්වලට එල්ල කල කැට කැබැලි පහර පවා උන්වහන්සේගේ හිසට වැදුණා. කර්ම ශක්තියෙහි බලය, ශක්තිය අඩුවුණත්, කර්මය බලපෑ ආකාරයයි මේ.

ධර්මානුකූලව අප විසින් ඔබට ආරාධනා කරන්නේ, සිත, කය, වචනය නම් වූ තුන්දොරින් දස අකුසල කර්මයන්ට ඉඩ නොදිය යුතු බවයි. මහත් වූ උත්සාහයකින් කල්ප සිය දහසකින් ලද මේ උතුම් මනුෂ්‍ය ජීවිතය, අකුසල කර්මයකට නම් යා නොදී කුසල කර්මයන් රැස් කරමින් ඉදිරියටම යා යුතුයි.

කුසල කර්මයන්හි නියුතු වන විට,

- ආරෝග්‍යධෝමන කුසලං - මේ සිත නිරෝගී වෙනවා.
- අභවජීජධෝමන කුසලං - මේ සිත නිවැරදි වෙනවා.
- කොසල්ල භූතධෝමන කුසලං - මේ සිත ඉතාම දුක්ඛ වෙනවා.

අකුසලයෙන් ඇත් කර කුසලයට යන විට සිත සමාධිය දක්වාම කැඳවාගෙන යනවා. මේ අවස්ථාවයි, තථාගත වූ භාග්‍යවත් වූ, අර්හත් වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මහා කරුණාවෙන් අපට ආරාධනා කරනු ලැබුවේ.

අංගුත්තර නිකායේ ධාන සූත්‍රය ආශ්‍රයෙන් දේශනා කළ, නිරන්තරයෙන් මෙතෙහි කළ යුතු වූ මේ කරුණු පහ, ගතවන සෑම මොහොතක් පාසාම ආනාපාන සතියේ භාවිත සිතක් ඇති කරගෙන, දස කුසල කර්මයන්ගේ නියුතු වෙමින්, ධර්මානුකූල ජීවිතයක් ගත කරන්නට යයි ආරාධනා කරමින් අප සියළු දෙනාටම දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම්වූ චතුරාර්ය් සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසම හේතු වේවායි අධිෂ්ඨාන කරනවා.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

විණොපම සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

යස්ස කස්ස චි භික්ඛවෙ භික්ඛස්ස චා භික්ඛණියා චා
චක්ඛු විකෙඤ්ඤයෙසු රූපෙසු උප්පජ්ජෙය්ස
ජ්ඤාචා, රාගොචා, දොසොචා, මොහොචා
පටිසංචා, චෙතසො, තතො චිත්තං නිවාරයෙ
සහයො චෙසො මගො
සප්පට්ඨයො ච සකණ්ටකො ච සගහනො ච
උම්මගො ච කුම්මගො ච දුභිතිකොච
අසප්පුර්ස සෙවිතො චෙසො මගො න
චෙසො මගො සප්පුර්සෙහි සෙවිතො
තත්ථං අරහසිති තතො චිත්තං නිවාරයෙ
චක්ඛු විකෙඤ්ඤයෙහි රූපෙහි

කාරුණික පින්වතුනි,

පින්වත් ඔබ හැම දෙනාටම ජීවිත ගමනේ කායික හා මානසික සුවයන්
නො අඩුව සැලසී, දුක් දොම්නස් නොම වී, සීලමය ප්‍රතිපදාවෙහි ධර්මානු ධරී
ප්‍රතිපත්ති මගෙහි සැම සොම්නස් පහළ වී උතුම් වතුරායඪී සත්‍යය ධර්මය
අවබෝධය පිණිසම මේ දහම් දෙසුම හේතු වේවා! යි ස්වාමීන් වහන්සේ
මහත් වූ කරුණාවෙන් ප්‍රාර්ථනා කරනවා. අධිෂ්ඨාන කරනවා.

මෙම දේශනාවත්, විදර්ශනාව ම අරමුණු කරගෙන, සමාධිය දියුණු
වීම පිණිස, භාවනාව දියුණු වීම පිණිස, වතුරායඪී සත්‍යය ධර්මය අවබෝධය
වීම පිණිසයි.

අද දේශනා කරනු ලබන්නේ සංයුක්ත නිකායෙහි වේදනා
සංයුක්තයෙහි, ආසිවිස වර්ගයේ සඳහන් විණොපම සූත්‍ර දේශනාවයි. විණාවක්
උපමා කරගෙන දේශනා කරනු ලැබූ සූත්‍ර දේශනාව විණොපම සූත්‍රයයි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ස්වාමීන් වහන්සේලාට ආමන්ත්‍රණය
කරනවා, යම් භික්ෂුවක්ට හෝ භික්ෂුණියකට අරසෙන් දැකින රූපයෙහි ජන්දයක්
නම් වූ කැමැත්ත, රාගයක් නම් වූ ඇලීම, ඒ වාගේම ද්වේශය නම් වූ තර්භව,
මෝහය නම් වූ මුලාව, පටිසය නම් වූ ගැටීම ඇති වෙනවා නම් එයින්
තමාගේ සිත වළක්වා ගන්නේය. (චිත්තං නිවාරයෙ) එනම් තමාගේ සිත
වළක්වා ගත යුතුය.

මේ ඇසින් දැකින රූපය භය සහිතයි. නැවත, නැවතත් මහත් වූ
භයකින් යුක්තයි. (සප්පට්ඨ භය) ඒ වගේම කටු සහිතයි. මේ රූපය දැකීමෙන්
ඇතිවන මාර්ගීය ගහන සහිතයි. එය නොමඟ වන්න පුළුවනි. නපුරු මාර්ගීයක්
වෙන්න පුළුවනි. අසන්පුරුෂ අය විසින් ආශ්‍රය කරන ලද, සන්පුරුෂ අය
විසින් ආශ්‍රය නොකරන ලද මාර්ගීයක් වන්න පුළුවනි. මා මෙයට සුදුසු නොවේ.
මේ මාර්ගීයේ ගමන් කිරීමට සුදුස්සෙක් නොවේ. මෙසේ සිතමින් තම සිත ඒ
රූපයෙන් වළක්වා ගන්නවා.

මේ සිත ඒ රූපය කෙරෙහි ඇති කැමැත්තෙන් (ජන්දය) කෙලෙසද
වළක්වා ගන්නේ? මේ රූපය දැකීමෙන් හෝ අරමුණු වීමෙන් එහි ඇති ආදීනවය
දකිමින් වළක්වා ගන්නවා.

මේ රූපය අරමුණු කර ගත්තේ, දුටුවේ, කෙලෙසද? මේ රූපය දුටුවා
නම්, අරමුණු කරගත්තා නම්, ජන්දයෙන්, රාගයෙන්, ද්වේශයෙන්, මෝහයෙන්
හා පටිසයෙන් සිත වළක්වා ගත යුතුයි.

මේ මාර්ගීයේ ආදීනවය දැකීමෙන් කෙලෙසද? මේ මාර්ගීය භය සහිතයි.
නැවත නැවතත් මහත් වූ භයෙන් යුක්තයි. (සප්පට්ඨ භය) ඒ වගේම කටු සහිතයි.
කටු වලින් ගහණයි. ඒ වගේම මෙය නොමඟයි. නපුරු මාර්ගීයක්, දුක් සහිතයි.
සන්පුරුෂ අය විසින් ආශ්‍රය නොකරන ලද මාර්ගීයක්. එනම් ගමන් නොකරන
ලද මාර්ගීයක්. අසන්පුරුෂ අය විසින් ගමන් කරන ලද ආශ්‍රය කරන ලද
මාර්ගීයක් මේකට මම සුදුස්සෙක් නොවේ. මේ ආදී මෙනෙහි කරමින් සිත ඒ
රූපයෙන් වළක්වා ගන්නවා.

මේ රූපය නිසා කැමැත්තක් ඇති වුණා නම්, ජන්දය නම් වූ ඇලීමක් ඇති වුණා නම්, තරඟවක්, මූලාවක්, ගැටීමක් ඇති වුණා නම්, ඒ හිත වලක්වා ගන්න යයි සඳහන් කළේ ඇයි? ඒ දැකීම, අරමුණු මිලඟට දීසි මාරියක් බවට පත් වෙනවා. එය නිමිති, අනු නිමිති, ව්‍යඤ්ඤා, අනු ව්‍යඤ්ඤා වශයෙන් ගන්නවා. රස (කාන්තය), ලක්ඛණ (ලක්ෂණය) පවිට්‍රපට්ඨාන (ඵලමිම), පඤ්ඨාන (ආසන්න කාරණය) ආදී වශයෙන් ඒවා අරමුණු කර ගන්න පටන් ගන්නවා. එහි ලීලාව, එහි හේතුව, ආකාරය, ස්වභාවය, මේ ආදී වශයෙන් රූපයෙහි ඇලෙනවා.

“මේ රූපය හොඳ නැහැ” “ඒ රූපයට මම කැමැති නැහැ” මේ ලෙසින් ඇති වුණොත් ඊළඟට ඇති වන්නේ ද්වේෂයයි. ඒ රූපය අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණ ඔස්සේ මෙතෙහි කරන්න අපහසු අභාවිත හිතක් නම් එහි මූලාව හටගන්නවා. මිලඟට පටිසය ඇති වෙනවා. ගැටීමක්. මේ ගැටීම කුළු තරඟව, අමනාපය, නොරුස්නා බව, වෛරය, ක්‍රෝධය, මෙවැනි බොහෝ දේවල් මේ පටිසය සමගින් ගමන් කරන්න පුළුවනි. මේ මාරිය බිය සහිත යයි සඳහන් කළේ එයයි.

කුමකට හෝ ඇළුණා නම්, කොතනින් අවසන් වෙයිද කියන්න බැහැ. දීසි කාලයකට දුක් දෙන සතර අපායෙන් අවසන් වෙන්න පුළුවනි. කුමකට හෝ කැමැත්තක් ඇති කර ගත්තා නම්, එය තමන් අප්‍රමාණ හැඬවීමට හේතුවක් වෙනවා. තමන් හදා ගත්ත ජීවිතයේ ගුණවත්කම් සියල්ලම නැති වීමට හේතු වෙනවා. එය වෙනම මාරියක් වෙනවා. බොහෝ පිරිහීම් වලට, දුක්ඛ - දෝමනස්ස වලට, හැඩිම්, වැළපීම් වලට මුල කොතැනද? ඒ මාර්ගය කොතැනද? ඒ මාර්ගය “ඇසයි” එය දුටු වෙලාවේ පටන්, හමු වූ වෙලාවේ පටන්, ඇස ගැටුණු වෙලාවේ පටන්, මෙය ආරම්භ වුණේ. ඊළඟට කණ, නාසය, දිව, කය, මන.

ජන්දයෙන්, රාගයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන්, පටිසයෙන් මේ විදියට අරමුණු ඇති කර ගත්තා. මහා භයානක ගමනක ආරම්භය එයයි. ඒ පරමාර්ථ ධර්මය නොදකින තැනයි. නමුත් පරමාර්ථ ධර්මය දකිනවා නම්, අවබෝධයෙන් යුතු නම් ඒ ජන්ද, රාග, ද්වේෂ, මෝහ, පටිසයට අවස්ථාව නැහැ. සම්මුතිගෙහි සිත පිහිටුවමින් කටයුතු කරනවා. මමය, මගේය, ස්ථීර ආත්මයක්, සදාකාලිකයි, යන අවස්ථාවේ සිත නො පවත්වා ගනිමින් පරිහරණය කළයුතු දෑ අවබෝධයෙන් යුතුව පරිහරණය කරනවා. එවිට භාවිත සිතක් තිබෙන කෙනෙකුට (පරමාර්ථය දකින්න පුලුවන් සිතකට) අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත,

යන ත්‍රිලක්ෂණය ඔස්සේ මෙතෙහි කරන්න පුළුවනි. මෙය මෙතෙහි වන අයට ඒ අරමුණු ඇති වෙන විටම “වක්ඛුංච පට්ච්ච රූපෙ උප්පජ්ජති වක්ඛු විකඤ්ඤාණං” පරමාර්ථ ධර්ම ඔස්සේ වක්ඛු විකඤ්ඤාණය හටගනී. ඒ ඔස්සේ වේදනාව ඉදිරියට එනවිට තෘෂ්ණාවට ඉඩ ලැබෙන්නේ නැහැ. (මෙහිදී තෘෂ්ණාව යනු ජන්ද, රාග, දෝෂ, මෝහ, පටිස යන අවස්ථාවන්ය) භාවිත සිතක් තිබෙන කෙනෙකුට ඒ ස්වභාවයට පත්වෙන්නේ නැහැ. භාවිත සිතක් නැති අයෙක් යනු පරමාර්ථ ධර්මය පුරුදු නොකරන ලද සිතක් ඇති යන අදහසයි. මෙහිදී ජන්දය, රාගය, ද්වේෂය, මෝහය, හා පටිසය ඇති වෙනවා.

මනාව සතිය (සිහිය) පුරුදු කරන ලද හිතකුත් වහන්සේ නමක්, හිතකුත් වහන්සේ නමක්, ස්වාමීන් වහන්සේගේ අදහසින් ඔබට (උපාසක, උපාසිකාවන්) මෙම අවස්ථාවේදී ජන්දයට, රාගයට, ද්වේශයට, මෝහයට, පටිසයට ඉඩ නොදී සිත වලක්වා ගන්නවා. එයට හේතුව දකිනවා.

මේ රූපයට කැමැත්තක් ඇති කර ගැනීමෙන්, ඇලීමක්, රාගයත් ඇති කර ගැනීමෙන්, තරඟවක් ඇති කර ගැනීමෙන් මූලාවට පත්වීමෙන්, ගැටීමෙන්, ඇයි මම සිත වලක්වාගන්නේ? මෙය භය සහිතයි. ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාස, පරිදේව, මේ සියල්ලටම මාරිය සැලසෙන්නේ මේ රූපාදී අරමුණු වල මෙලෙසින් ජන්දරාගයක් ඇති කර ගැනීම නිසයි. මෙය බිය ඇති වීමට හේතුවක් බව දකින්න. මෙය වඩාත් බිය සහිතයි. මේ මාරිය කටු සහිතයි. (සාමාන්‍ය ලෝකයා හඳුන්වන ඇතෙත කටු යන අදහස නොවෙයි) මේ මාරියෙහි ගමන් කළොත් හඬ හඬා සිටින්න වෙයි. වේදනා විදින්න වෙයි. නො නිදා සිටින්න වෙයි. පසුතැවෙන්න සිදුවෙයි. නින්දා විදින්න වෙයි. දඩුවම් විදින්න වෙයි. මිටක් වඩා සතර අපායට වැටිලා කල්ප කෝටි ගණනින් දුක් විදින්න වෙයි.

මේ ආදී ලෙසින් එක කටුවක් දෙකක් නොවෙයි. කෙළවරක් නැතිව දුක් විදිනවා. අප්‍රමාණ දුක් විදින්න හේතුවක් වෙනවා. මෙය නොමඟයි. නොමඟ පමණක් නොවෙයි. වැරදි මාරියක්, නොමඟ යන්න පුළුවන්. වැරදි මාරිය වුණොත් තවත් භයානක වෙන්න පුළුවනි. මඟ වැරදී යනවාට වඩා, වැරදුණු මඟ දුක් විදින්නට සිදු වුවහොත් එය ඉතා භයානකයි. ඒ නිසයි තේරුම් ඇතිව වචන බොහොමයකින් දේශනා කළේ. නොමඟ යනු උක් සහිත මාරියයි. මිලඟට සඳහන් කරනවා, මෙය අසන්පුරුෂයින් ආශ්‍රය කරන ලද මාරියක්. පාපයට බරවූ පුද්ගලයින් විසින් ආශ්‍රය කරන ලද මාරියක් කුමක්ද? ඒ මාරිය? ඇසින් දහයුතු වූ රූපය, ජන්ද, රාග, ද්වේෂ, මෝහ, පටිස

ඔස්සේ දැකීමයි. මෙය සත්පුරුෂයන් විසින් ආශ්‍රය නොකරන ලද මාගීයකි. මේ ආදී ලෙසින් මෙතෙහි කර මේ මාගීය මට නුසුදුසු බව මැනවින් අවබෝධ කර ගන්න පුළුවනි. මේ මාගීය වැරදි මාගීයක්. එයට මම නුසුදුසුසෙක්. තමන් නිවැරදි කෙනෙක් විදියට, මේ ලෙසින් සිතමින් අර රූපයේ ඇලීමෙන් වළකිනවා. ජන්දයෙන්, රාගයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන් ඇලීමෙන් වළක්වා ගන්නවා.

මේ ආදී ලෙසින් කණෙන් ලබන ශබ්දයෙහි ද, නාසයෙන් ලබන ආඝ්‍රණයෙහිද, දිවෙන් ලබන රසයෙන්ද, කයින් ලබන ස්පර්ශයෙන්ද, මනසින් ලබන ධර්ම වලින්ද (සිතුවිලි) අර විදියට ම සිත වළක්වා ගන්නවා.

කණෙන් ලබන ශබ්දයෙහි සිත වළක්වා ගන්නේ කෙසේද? මේ හඩ බිය සහිතයි. ජන්දයෙන්, රාගයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන්, පටිසයෙන් ඇලුණොත් වඩාත් හය සහිතයි. කටු සහිතයි, ගහණ සහිතයි. මෙය නොමඟ වඩාත් නපුරු මාගීයක්. දුක් සහිත මාගීයක්. සත්පුරුෂයින් විසින් ආශ්‍රය නොකරන ලද මාගීයක් හෙයින් මෙයට මම සුදුසුසෙක් නොවේ. මෙලෙසින් සිතමින් තමාගේ සිත ඒ ශබ්දයෙන් වළක්වා ගන්නවා.

මේ ආකාරයට නාසයෙන් ලබන ආඝ්‍රාණයේදීත් සිත වළක්වා ගන්නවා. දිවෙන් ලබන රසයේදීත් සිත වළක්වා ගන්නවා. කයෙන් ලබන පහසුවේදීත් (ස්පර්ශයේදීත්) සිත වළක්වා ගන්නවා. මනසින් ලබන සිතුවිලි වලදීත් සිත වළක්වා ගන්නවා. ජන්දයක්, රාගයක්, ද්වේශයක්, මෝහයක්, හා පටිසයක් ඇති වන හැම අවස්ථාවකම සිත වළක්වා ගන්නවා

පරමාර්ථ ධර්ම දකින්න පුරුදු නැති වුණාම ඔබට සිත සම්මුතියෙහි පවත්වන්න වෙනවා. රූපය දකින්නට පුළුවනි. නමුත් ජන්දයෙන්, රාගයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන්, පටිසයෙන් අල්ලා ගැනීමට නොවේ. එය කැමැත්තෙන් අල්ලා ගැනීමට නොවේ. එය කැමැත්තෙන් අල්ලා ගැනීම යනු මම, මගේය, මම වෙමි. ස්ථීර ආත්මයක් සදාකාලිකයි. යන හැඟීමෙන් එය නිමිති, අනු නිමිති, ව්‍යඤ්ජන වශයෙන් ගැනීමයි. නමුත් සම්මුති ලෝකය තුළදී ඔබට කටයුතු කරන්න සිදුවෙනවා. ඒ කටයුතු කරන්න පුළුවනි. නමුත් රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන ඡඩි ආයතනයන් හිදී ජන්දයෙන්, රාගයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මෝහයෙන්, පටිසයෙන් සිත වළක්වා ගන්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙහිදී උපමාවක් දක්වනවා. සරසාර අස්වැන්නක් තිබෙන කෙතකට ගවයෙක් බහිනවා. මැනවින් කෙත ආරක්‍ෂා

නොකරන කෙත් රකින්නා ප්‍රමාදී පුද්ගලයෙක්. කෙත රකින්නට කිසිවෙකු නොමැති නිසා අර ගවයා මේ කෙතට බැස කැමති ආකාරයෙන්, ඇතිවන තරම් ගොයම් කනවා. (මෙහිදී ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා මදයට පැමිණි ගවයා යනුවෙන්) මේ අවස්ථාවේදී පැමිණෙන කෙත රකින්නා නාහෙන් අල්ලා තද කර අංදෙකට තබා බැද හොඳටම පීඩාවට පත් කරනවා. දඬුවක් ගෙන ගහනවා, තළනවා, පෙළනවා, එළවා දමනවා.

මෙය අමතක වෙන ගවයා දෙවන අවස්ථාවේදීත් කෙත රකින්නාගේ ප්‍රමාදයක් බලා කෙතට බැස ඇති තරමට ගොයම් කනවා. එදිනත් කෙත රකින්නා පැමිණ නාහෙන් අල්ලා, තද කර, අංදෙකට තබා බැද හොඳටම පීඩාවට පත් කර එළවා දමනවා. තුන්වෙනි අවස්ථාවටත් ගවයා මේ ආකාරයටම කරනවා.

තෙවන අවස්ථාවෙන් පසුව කැලයකට, හිස්තැනකට, හෝ ගමකට ගොස් තනිව කල්ගත කරන මේ ගවයාට ඉහත දඬුවම කල්පනා වෙනවා. මුල් අවස්ථාවේ මම කෙතට බැස ඇතිවන තුරු ගොයම් කෑවා. නාහෙන් අල්ලා පීඩා කර, අං දෙක ගැට ගසා හොඳටම පීඩා කළා. තළා, පෙළා, දම්මා. ඒ නිසා මින්පසු මම යන්නේ නැහැ. පළමු, දෙවෙනි, තෙවෙනි අවස්ථාවන් සිහිපත් කළා.

යම් භික්‍ෂුවක්, භික්‍ෂුණියක්, උපාසකයෙක්, උපාසිකාවක්, ඡඩි ආයතන (ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස) සංවර කර නොගෙන සිටියොත් පඤ්චකාම ගුණ ලක්‍ෂණ වලට එයා හසුවෙනවා.

පඤ්චකාම ගුණයන් :-

- ඉට්ඨා කන්නා - ඉටු කැමති
- මනාපා - මන වඩන
- පියරූපා - පිය දෑ
- කාමුපසංහිතා - කාමයෙන් යුත්
- රජනීයා - ඇඳුම් කටයුතු

ඉට්ඨා කන්න මනාප වූ ඇසෙන් ගන්නා ඒ රූපය, හිත සතුටු කරනවා. තමන් කැමැති වඩාත්ම කැමති ඒ රූපයට සිත බැඳෙනවා. ඇලීමෙන්, කාමයෙන්, බැඳෙනවා. (කාමුපසංහිතා රජනීයා)

මේ ආකාර පහකින් දැක්වූ ලක්ෂණ වලින් මේ ආයතන හය අසංවර වුවහොත් ඒවා කෙරේ බැඳෙනවා. ඇස අසංවරයි, දිව අසංවරයි, ශරීරය අසංවරයි, මනස අසංවරයි, පඤ්ච කාම ගුණ ලක්ෂණයන්ගෙන් බැඳිලා.

ඒ වගේම තමා ඉහත දැක්වූ ගවයා කෙතට බැස ඕනෑ තරම් ගොයම් කා මදයට පැමිණෙනවා. අසංවර ඇස රූප ගංගාවක ගිලී ගිලී, ඕනෑතරම් රූප බලමින් පඤ්ච කාම ගුණ ලක්ෂණ වලට බැඳෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ උපමාවකින් දැක්වුවේ, දෙවන, තෙවන, අවස්ථාවේදී නාහෙන් අල්ලා, අංදෙක බැඳලා හොඳටම දඬුවම් කරනවා. තුන්වෙනි අවස්ථාවේදී ගමකට පළායන ගවයා සිතන්න පටන් ගන්නවා. "මට මොකද වුණේ" මෙය භාවනාවක් ලෙසින් අවබෝධ කරගත යුතු අවස්ථාවක්. එනම් කෙලෙස් අල්ලා ගැනීමත්, ඉවත් කර දැමීමත් යන අවස්ථා දෙකම මෙහි තිබෙනවා.

ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස අසංවර වීම නිසා (මනාව සිහිය පවත්වා ගන්න නොහැකි වීම නිසා) අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ෂණය ඔස්සේ මෙනෙහි කරන්න නොහැකිව රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ ධර්ම වලට අරමුණු වෙනවා. එවිට නෙතං මම, නෙසො භමස්මි, නමේසො අත්තා ලෙසින් (මගේ නෙවෙයි, මම නොවෙමි, ස්ථීර ආත්මයක් නොවේ, ස්ථීර යමක් නොවේ) මෙනෙහි කිරීමට නොහැකි වීම නිසාත් උප්පාද, ධීනි, භංග ආදී වශයෙන් ඒ අරමුණු හටගෙන බිඳී නැතිවෙලා යන ස්වභාවය සමාධියෙන් දකින්න නොහැකි වීම නිසාත්, රූප ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ ධර්ම ආදියට රැවටීමෙන් ඇති තරම් සතුටු වෙනවා. එය මගේ, ඒකට මම කැමතියි මෙලෙසින් අල්ලා ගන්නවා. අර කෙතට බැස ගොයම් කා මදයට පැමිණ ගවයා සේ රූපයෙන් මත්වෙනවා. ශබ්දයෙන් මත්වෙනවා, ආඝ්‍රාණයෙන් මත් වෙනවා, රසයෙන් මත් වෙනවා, ස්පර්ශයෙන් මත් වෙනවා, සිතුවිල්ලෙන් මත් වෙනවා.

කෙත රකින්නාගේ ප්‍රමාදය නිසා පළමු අවස්ථාවේදී ගවයා කෙත ට බැස කරදරයකින් තොරව ගොයම් කැවා. අසංවර ඇසෙන් රූප ගත්තා, අසංවර කණෙන් ශබ්ද ඇසුවා. අසංවර නාසයෙන් ආඝ්‍රාණය ලැබුවා, අසංවර දිවෙන් රස ලැබුවා, අසංවර කයෙන්, ස්පර්ශය ලැබුවා, අසංවර සිතෙන් සිතුවිලි සිතුවා.

ඊළඟ අවස්ථාවේදී හොඳටම පහර කැවා. සමහරුන්ට එක පහරක්

වැදුණට රිදෙන්තේ නැහැ. ඒ මොහොතට හඬා වැළපුණත්, තව මොහොතකින් අමතක වෙලා නැවතත් එනවා. මෙසේ වන්නේ ඇස නිසයි, ඉන්ද්‍රිය අසංවරකම නිසයි. සතිය වැඩුවේ නැති නිසයි. තමන්ගේ සීලය, තමන්ගේ ස්වභාවය දැක්කේ නැති නිසයි.

සම්පජ්ඣාද භාවනා ආකාර හතරකි.

- සප්පාය සම්පජ්ඣාද - තම සීලයට, සමාධියට, ස්වභාවයට ගැළපීම
- සාර්ථක සම්පජ්ඣාද - කුසල් මගට යොමුවී සිහිය පැවැත්වීම
- ගෝචර සම්පජ්ඣාද - සෑම ඉරියව්වකදීම, සමථ, විපස්සනා ලෙස පැවැත්ම
- අසම්මුල්භ සම්පජ්ඣාදය - සම්මුතියෙන් බැහැරව පරමාර්ථයෙන් දැකීම

කෙතට බසින පළමු අවස්ථාවේදී ඒ රූපය නිසා ජන්දය, රාගය, ද්වේශය, මෝහය, පටිසය ඇති කර ගන්නා. ඇති තරම් සතුටු වෙන්න ගොස් හොඳටම පහර කැවා. එය අමතකවී නැවතත් කුඹුරට බහිනවා. නැවතත් ඒ රූපයම දකින්න එනවා. රිදුණු බව, හැඬු බව, නින්දා ලැබු බව අමතකයි. මේ නිසා බොහෝ දේ අහිමි වුණා. මේවා සදාකාලික නොවෙයි නේ. පැවැත්මට හෝ තිබු දේ නැති වුණා. බාහිර ධනය පමණක් නොවේ ගුණයද නැති වුණා. නමුත් මේ සියල්ලම අමතක වෙලා දෙවන වතාවටත් නැවතත් පැමිණියා. දෙවන වතාවටත් පහර කැවා. හොඳටම රිදුණා. ඒත් අමතක වෙලා නැවතත් පැමිණියා. තෙවන වතාවටත් හොඳටම ගුටි කැවා.

ඊට පස්සේ ගමකට හෝ කැලයකට යන්න වෙනවා. නවතින්න තැනක් නැහැ. කථා කරන්න කෙතෙක් නැහැ. සත්පුරුෂයින් විසින් ආශ්‍රය කරන්නේ නැහැ. දුන් හොඳටම රිදිලා තියෙන්නේ. තනිවෙලා. අනුත් විසින් කොන් කරනු ලදුව, මනසින් දුක් පීඩා ලැබෙන විට, කල්පනා කරන්න පටන් ගන්නවා. මට මොකද වුණේ කියලා.

පළමු අවස්ථාව මතකයට එනවා ඇසට රූපය හසුවීම නිසා වුණු දේ. ඒ නිසා ගිය මාර්ගය මුලින් අවබෝධ නොවුණට දැන් වැටහෙනවා, ඒ මාර්ගය බිය සහිත බව. වැරදි දේ කරන විට බයෙන් නේ පසුවන්නේ. ඒ මාර්ගය බිය සහිතයි, කටු සහිතයි. හඩ - හඩා දුක් විඳිමිනුයි ඒ මාර්ගයේ ගමන් කළේ. එය

නපුරු මාගීයක්, දුක් සහිත මාගීයක් එය නොමගක්. ඒ බව මුලදී තේරුම් ගත්තේ නැහැ. දෙවන අවස්ථාවේදීත් අවබෝධ වුණේ නැහැ. මේ උපමාවේදී අවස්ථා තුනක් සඳහන් වෙනවා. සමහර පුද්ගලයන්ට අවස්ථා තුනක් නොවෙයි, දහ - පහලොස් වතාවක් වුණත් මෙය අවබෝධ නොවෙන්න පුළුවනි. මෙහිදී ගවයා උපමාවක් ලෙස ගෙන හැර දක්වන්නේ ධර්මයට ළං කර ගැනීමටයි.

මේ අදහස් අපි ධර්මානුකූලව විමසා බලමු. හික්කුට්ටි හෝ හික්කුණියක් උපාසක අයෙක් හෝ උපාසිකාවක් සිහිපත් කරමු. ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනසින් මේ ඇති වූ පීඩා මම ලැබූ දුක් වේදනා (උපමාවේ දැක්වූ ගවයාට තලා පෙළා දුන් වද වේදනා) වේදනා මෙනෙහි කරනවා.

මේ නිසා මොකද වෙන්නේ?
අජීකධනං සන්තිට්ඨති, සන්තිසීද්ධති එකොදිහොති, සමාධියති -

- සන්තිට්ඨති - ආධ්‍යාත්මයෙහි සිටියි
- සන්තිසීද්ධති - හිදියි
- ඒකොදිහොති - එකඟවෙයි, සිත එක්තැන් කරගෙන එක අරමුණක තබාගෙන කල්පනා කරනවා.
- සමාධියති - සමාධිගතවෙයි, හිත සමාධිගත කරනවා. මේ ආකාරයට කොපමණ වෙලා නම් පවතිනවද?

පහර කාලා දුක් වේදනා විදලා. සියළුම දේ නැති වුණාට පසුවයි (උපයාගත් ධනය තිබුණු ගුණ නාමය, හැඳුණු කම) මට මොකද වුණේ කියලා සිහිවෙන්නේ. හොඳින් ඇතුලතින් ම කල්පනා කරනවා. අනේ මම කරගත්ත දෙයක් කියලා. හාන්සි වෙලා කල්පනා කරනවා. හිදගෙන කල්පනා කරනවා. සිටගෙන කල්පනා කරනවා. ගමන් කරමින් කල්පනා කරනවා. නිදාගන්න ගිහිල්ලක් කල්පනා කරනවා. මේ ආකාරයට කල්පනා කරන්නේ පහර දී දුක් දී එළවා දමූ නිසයි.

මේ බව දකින හික්කුට්ටි හෝ හික්කුණිය උපාසක හෝ උපාසිකාව සිත තුළට ම එබී බලනවා. සෘජුව සිත පවත්වා ගන්න.

හිදගෙන සිටිනවා යයි අදහස් කළේ උඩින් සිටිනවා සේ පහසුවෙන් හිදගෙන හිත ගැන අවධියෙන් සිටිනවා. හිත එකඟ කර ගන්නවා. සමාධි ගත කරනවා. (ඒකොදිහොති, සමාධියති) සිත සමාධි කර ගන්නවා යනු සිත

වළක්වා ගන්නවා. එහෙම වෙන්නේ කෙලෙසද? ඒ සිදුවීම දකින්න, දකින්න තමාගේ හිත තමන්ට තර්ජනය කර ගන්නවා. සුත්‍ර දේශනාවේ තිබෙනවා. වඩාත් තර්ජනය කරනවා. (පහර කා දුක් විදලා ලැබූ අත් දැකීම් මතක් කරමින්)

සුත්‍ර දේශනාවෙන් බාහිරව මෙය සඳහන් කරන්නේ, ඔබට වඩාත් පැහැදිලි වීමටයි. "නුඹ ම කරගත්ත දේ නුඹ ම තේරුම් ගන්න ඕන" ඔබ අපි ඒලෙසින් කියලා තියෙනවානේ "මට මේවා හොඳ පාඩම්, ධර්මය දකින්නේ නැතිව මේ මඟට වැටුණු එක මට ම හොඳ පාඩමක්"

සුත්‍ර දේශනාවේ සඳහන් වෙනවා, තමාගේ සිත තමාට ම තර්ජනය කරනවා. වඩාත් ම තර්ජනය කරනවා. "නුඹ මේ මොනවද කළේ? මේක මහා බරපතල වැරද්දක් නුඹ කරගත්ත, නුඹ කළ මේ අපරාධයට වෙන ගැලවීමක් නැහැ. පාපයෙන් ගැලවීමක් නැහැ.

ඊළඟට වඩාත් තර්ජනය කරනවා. මේ මොනවද කර ගත්තේ? සිටගෙන හිදීමත් කල්පනා කරනවා. (සන්තිට්ඨති) එයාගෙ ම සිත ගැන දකිනවා, සෘජුව දකිනවා. හිදගෙන දකිනවා. (සන්තිසීද්ධති) හිත එකඟ කරගෙන එක් අරමුණක පවත්වමින් දකිනවා. (ඒකොදිහොති) ඒ වැරද්ද, සතියෙහි පිහිටා කටයුතු නො කළායින් වුණු දේ. දැන් සමාධියෙන් සිත එකඟ වෙලා. මෙයයි මාගීය.

ගෘහස්ථ ජීවිතයක මොන තරම් මේ කරුණු ගලපා ගෙන ලබන්න පුළුවන්ද? ඇස, කණ, නාසය, දිව ශරීරය, මනසින්, ඡන්දය, රාගය, ද්වේෂය, මෝහය, පටිසය, ඇතිවන විට පරමාර්ථ ධර්මය නොදකින නිසා ස්වභාවය අමතක කර සීලය අමතක කර, ආකාරය (ලීලාව) අමතක කර, මනුෂ්‍ය ජීවිතය අමතක කර, බුද්ධ ශ්‍රාවක - ශ්‍රාවිකාවෝ බව අමතක කර තමාගේ පැවැත්ම අමතක කර එයට ඉඩදීම නිසා, (සිත පවත්වා නො ගැනීම නිසා) ඇති වූ විනාශය (පාඩුව) කොපමණ දැයි කල්පනා කරන්න.

ඒ නිසයි තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ ආරාධනා කළේ, ඒ බව දැනෙන විටම එයින් සිත වළක්වා ගන්න. රූපය, ශබ්දය, ගන්ධය, රසය, ස්පර්ශය, සිතුවිල්ල, මේවායින් ඡන්දයක් (කැමැත්තක්) ඇතිවන විට ඇල්මක් හට ගන්නවා. එයින් අදහස් කළේ, ඒතං මම, එසො හමස්මි, එසො මේ අත්තා යන හැඟීමයි. සම්මුතියට මම, මගේය, ස්ථිරයි, සදාකාලිකයි යන හැඟීම එතෙතදී පඤ්ච කාම ගුණයන්ට හසුවෙනවා. එනම් ඉට්ඨා කන්නා, මනාපා, පියරූපා, කාමුපසංහිතා, රූපනීයා යන මෙතනයි වැරද්ද

සිදුවන්නේ. ඒ ගැන සිතුවේ නැත්නම් තව දුරටත් මේ මාර්ගය බයයි. වඩාත් හය සහිතයි. කටු වලින් සහිතයි. ගහණ සහිතයි. ඒ වගේම නොමගක් දුක් සහිත වැරදි මාර්ගයක් අසත්පුරුෂයන් විසින් ආශ්‍රය කරන සත්පුරුෂයින් විසින් ආශ්‍රය නොකරන ලද මාර්ගයක් හෙයින් මෙයට මම සුදුස්සෙක් නොවේ.

සන්තිධීනි, සන්තිසිද්ධි, ඒකෝදිහොති, සමාධියති, සිටගෙන, හිදගෙන, හිත එක අරමුණක තබාගෙන සමාධි ගත කරගෙන වැරද්ද තේරුම් ගන්නවා. එතනින් දන්වත් හිත වළක්වා ගන්න උත්සහ කරනවා. නමුත් එය කල්දාන්න බැහැ. කල් දමන්නේ කොහොමද? ඒ සිත වළක්වා ගැනීම අප විසින්මයි කළ යුත්තේ. එසේ නොමැති නම් මේ අවස්ථාවට එන්න පුළුවනි. එනම් මියැදෙන්න පුළුවනි.

විණාව මුල් කරගෙන මේ උපමාව දැන් දක්වනවා. එනම් යම් රජ කෙනෙක් හෝ අමාත්‍යවරයෙක් නොඇසූ විරු (අසා නැති) විණාවක ශබ්දයක් අසා එයට කැමැත්තක් ඇති කරගත්තා. බැඳීමක් ඇති කර ගන්නවා. මෙසේ බැඳීමක් ඇති කරගෙන මේ සිත කැමති කරන ඇළුම් කරන, මුළාවට පත් කරන, මදයට පත් කරන, ඒ ශබ්දය කුමක්ද යනුවෙන් විමසනවා.

එය විණාවක් යනුවෙන් ළඟ සිටින පිරිවර සඳහන් කරනවා. ඒ විණාව ගෙන්න ගන්නවා. විණාව අතට අරගෙන බලනවා. මෙහි ශබ්දය කෝ? මට උවමනා මෙය නොවෙයි. මට උවමනා ඒ මිහිරි හඬයි. මට උවමනා මෙය නොවෙයි. ඒ අසා නැති මිහිරි හඬ එනම් ශබ්දයයි මට ඕන.

ඒ හඬ නගන විණාව අරගෙන ආවා. ඒ හඬ පිටවෙන්නේ මේ විණාවෙන් තමා. මෙය කුඩා උපකරණ වලින්. බොහෝ උපකරණ වලින් සාදා ඇති උපකරණය දණ්ඩකින්, උප විණාවකින්, කඩිප්පුවකින් (එහා මෙහා කරන කැබැල්ලෙන්) තත් වලිනුයි, මේ විණාව සාදා තිබෙන්නේ. ඒ නිසා එයට යම් පුරුෂයෙකුගේ හෝ කාන්තාවකගේ වැයමක් සමඟ එනම් එක්තරා ආකාරයකට අතින් එහා මෙහා කිරීමෙනුයි. ඒ හඬ නැගුණේ. ඒ හඬයි ඔබතුමාට ඇසුණේ.

මේ විණාව මට අවශ්‍ය නැහැ. මෙය දහසකට කඩලා, සියයකට කඩා, පුළුස්සා අළු බවට පත් කර පිඹලා දාන්න. නැත්නම් වතුරේ පාකර හරින්න. විණාව උපමා කරගෙන සූත්‍ර දේශනාවෙහි එසේ සඳහන් වෙනවා. මෙහි ගැඹුරු අදහසක් තිබෙනවා.

මේ උපමාවෙන් සඳහන් වන්නේ ශරීරය පිළිබඳවයි. යම් පුද්ගලයෙක් මේ රූපයෙහි ගතිය නිසා, ගති ලක්ෂණ නිසා, රූපය සොයාගෙන යනවා නම්, වේදනාවේ ගති ලක්ෂණ (සුඛ, දුක්ඛ, මධ්‍යස්ථ විදීම) නිසා වේදනාව සොයා ගෙන යනවා නම්, සංඥාවේ ගති ලක්ෂණ නිසා (හදුනා ගන්න ලස්සන දේ සැප දේ, හොඳ දේ රාගයෙන්, ඡන්දයෙන් ඇලුණු දේම) සංඥාවම සොයාගෙන යනවා නම් සංඛාරයේ ගති ලක්ෂණ නිසා සංඛාරම සොයාගෙන යනවා නම් විඤ්ඤාණයේ ගති ලක්ෂණ නිසා විඤ්ඤාණය ම සොයාගෙන යනවා නම්, කිසිම දිනක ඔහුට මමය, මාගේය, මම වෙමි, යන අදහස නම් සම්පූර්ණ කරගන්න ලැබෙන්නේ නැහැ. මොන ආකාරයෙන් රූපයේ ස්වභාවය දැක, දැක, මගේ, මගේ යයි සොයාගෙන ගියත් එහි මගේ කියලා යමක් නැහැ. "මම කියලා කෙනෙක්" එතන නැහැ. එහි "මම" නැහැ.

විදීමෙහි ස්වභාවය දැක එය හොඳයි, කැමැතියි, සැපයි, ඒ විදීම ම තමා මම සොයන්නේ. මේ ආකාරයට ඒ ගති ලක්ෂණ අනුව සොයාගෙන ගියත් එහි 'මගේ' කියලා මම කියලා කෙනෙක් එතන නැහැ. ඒ රූපය මගේ කියලා සොයාගෙන ගියාට එය ඇතිවෙලා නැතිවෙලා යන දෙයක්. පඨවි, ආපො, තෙජො, වායො යන සතර මහා භූතයන්ගෙන් සැදුණු මේ රූපය ලක්ෂණ අනුවයි. සොයාගෙන ගියේ. හැඩයි, පෙනුමයි. මමයි, මගෙයි, මේක නැතුව බෑ. ඒනිසයි සොයා ගෙන ගියේ. හැඩයි, නමුත් එහි "මම" නැහැ. "මගේ නැහැ" "මම වෙමි" නැහැ. මේ ආකාරයට ම සංඥාව කුළින්, සංඛාරයෙන්, විඤ්ඤාණයෙන් "මම" නැහැ. "මම වෙමි" නැහැ.

විණාවත් ඒ වගෙයි. කැලිවල එකතුවක් පමණයි. දණ්ඩක්, නොයෙක් කුඩා උපකරණ, එකතු වෙලා කඩිප්පුවක් අතින් අරගෙන යම් පුද්ගලයෙකුගේ වැයමකින් තමා ඒ හඬ මතුවුණේ. ඒ විණාව කැබලි වලට කඩා පුළුස්සා. සුළඟින් පිඹලා දැමීමා. වතුරෙහි පා කර හැරියා. එතන හඬක් නැහැ. හඬ මතුම්මක් පමණයි. ඒ වගේම ශරීරය යනු පඨවි, ආපො, තෙජො, වායො යන සතරින් නිර්මාණය වූවක් පමණයි. මෙහි රූපයක් නැහැ. පක්ඛ කාම ගුණයන් (ඉට්ඨා කන්තා, මහාපා, පියරූපා, කාමුපසංභිතා රජනියා) එහි නැහැ. සිත බැඳගන්න. පෙනුමයි. කියන, ලස්සණයි කියන මම කියන මගේ කියන කිසිවක් නැහැ. ඇතිවුණ සේම දිරාගෙන ගොස් නැතිවෙලා යාවි. උප්පාද - ධීති - හංග ලෙසින් සැබැවින්ම දකින මම, මගේ. මමය, කියන රූපයක් නැහැ.

ඔය සිටින්නේ ඔබමද? නැහැ. ඔබ දිරාගෙන යනවා. අපි හැමෝම දිරාගෙන යනවා. අපවිත්‍ර දේ වලින් පිරිලා. අර විණාව, උපමා කරගෙන

සදහන් කළේ එයයි. මිහිරි හඬ සොයාගෙන පැමිණියේ ඒ හඬම ඕනෑ කියලා. ඒ හඬ ලබා දුන් උපකරණය ගෙනත් දුන්නා. නමුත් ඒක කඩලා, පුළුස්සා දැමුවාට පසුව ඒ හඬක් නැහැ.

අපේ ශරීරයත් ඒ වගේ මොන තරම් "මම" කියා පැවසුවත්, මෙහි පවතින මම නැහැ. අවසානයේ පුළුස්සා හෝ මහ පොළොවේ පස් යට කරයි. එසේ නැත්නම් අළු ටික ජලයේ පා කර හරියි. එතැනින් ශරීරය අවසන් වෙනවා. මම කෙනෙක් නැහැ. මගේ කියා පැවසූ අය දැන් සිටිනවාද? අපේ මියැදුණු ඥාතීන් වල දම්මා. එසේ නොමැති නම් පිළිස්සුවා. දුන් පස්යට කරලා මගේ කියා පැවසූ මලගිය ඥාතීන් අද කිසිවෙකුත් සිටිනවාද?

එදා ඉන්දියාවේ මළ ගිය ඥාතීන් වතුරේ පාකර හැරියා. මටත් වෙන්වේ එයමයි. ඔබටත් ඒ දෙයමයි සිදුවන්නේ. අළු බවට පත් වෙයි. මහ පොළොවේ පස් යට කරයි. කෝ මම? හැඩ කරමින් කවා පොවා, ගැටෙමින් තරහ වෙමින්, ඒ රූපයමයි මට ඕනේ. ඒ හඬමයි මට ඕනේ. මේ ආකාරයට දිරාගෙන යන, අපවිත්‍ර වලින් පිරුණු, අයිති නැති මේ රූපය, කවදාවත් මම කියලා මාගේ කියලා මම වෙමි කියලා යමක් එතන ලබන්න බැහැ. එතන මම නැහැ.

යම් රූපයක් දකින වෙලාවේ ඡන්දයෙන්, රාගයෙන්, ද්වේෂයෙන්, මූලාවෙන්, පටිසයෙන් සිත වළක්වා ගන්න. ඔය රූපයේ ඇති දෙයක් නැහැ. මම කියලා දෙයක් නැහැ. මගේ කියලා දෙයක් නෑ. මම වෙමි. කියලා දෙයක් නැහැ. අභාවිත සිත් තිබෙන ඇත්තෝ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ ඉදිරියේ මේවා සොයාගෙනයි යන්නේ.

හොදින් බැරිනම් තරකින් හරි කියලා ලැබූ මනුෂ්‍ය ජීවිතය අත් හැර සතර අපායට වැටිලා දුක් විදින බව අමතක කරමින් අර උපමාවේ සදහන් ගවයාගේ තත්වයට පත්වෙනවා. ඒ ගවයා කෙතට පැනලා ඇති තරම් ගොයම් කාලා, එක් පාරක්, දෙපාරක් වැදුණවත්, රිදිලාවත් තේරුණේ නැහැ. තුන්වන පාර සිතන්න පටන් ගන්නා. නමුත් සමහරුන්ට ජීවිත කාලෙ අවසන් වුණත් අවබෝධ වෙන්වේ නැහැ මොකද වුණේ කියලා.

මේ සූත්‍ර දේශනාව අපේ ජීවිත වලට බෙහොම සමීපයි. භාවනාව යනුවෙන් සදහන් කරන්නේ මෙයයි. නිවන යනු රාග, ද්වේෂ, මෝහ, ප්‍රභාණය කිරීමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ගෙන් ප්‍රශ්න කරනවා නිවන කියන්නේ කුමක්ද කියලා. රාග, ද්වේෂය, මෝහ, තෘෂ්ණාව, කමීය ඤය කිරීම නිවන ලෙසින්

පිළිතුරු දෙනවා. ධර්මය දකින විට මේවා නැති වෙනවා. භාවනාවෙන් අපි උත්සාහ කරන්නේ හිත ගැන දකින්නයි.

මේ සූත්‍ර දේශනාව තරුණ දරුවන්ට පවා ඉතාම ගැලපෙනවා. ඉන් අදහස් කළේ ජීවිතය අකර්මණ්‍ය කර ගන්න නොවෙයි. ඔබට පුළුවනි පක්ඛ ඥීලය ආරක්ෂා කරගෙන ගෘහස්ථ ජීවිතයක කටයුතු කරන්න. නමුත් අර ගවයාගේ තත්වයට නම් පත්වෙන්න එපා. ඒ මාර්ගය දුක් සහිතයි. තරුණ දරුවනි, වැරදි මාර්ගයක ගියොත් එය භය සහිතයි. වඩා භය සහිතයි. (සප්පටි භය) කටු සහිතයි, කටු වලින් ගහණ වූ, වැරදි නපුරු දුක් සහිත මාර්ගය අවබෝධ කරගෙන එතැනින් සිත වළක්වා ගන්න.වැඩිහිටි ඇත්තන්ටත් ඒ ආකාරයටම ගලපා බලන්න. මේ සූත්‍රය දේශනා කළේ හික්කු, හික්කුණි, උපාසක, උපාසිකා යන සිවු පිරිසටමයි.

විෂාවක් උපමා කරමින් දේශනා කළ සූත්‍ර ධර්මය ඔස්සේ අපි මේ සිත නිවා ගෙන ඇස ආදී ඉන්ද්‍රිය භය, රූපාදී අරමුණු වලින් ආරක්ෂා කරගෙන, දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග නම් වූ උතුම් වතුරායේ සත්‍යය ධර්මය අවබෝධයෙන් නිවන් අවබෝධ පිණිසම අධිෂ්ඨාන කරමු.

සාධු ! සාධු ! සාධු !

www.buddhismforyou.org